

KÁNTÁS BALÁZS

**EGY ÁLLÍTÓLAGOS
MAGYAR NEMESI/ÚRI
TITKOS TÁRSASÁG
ALIG FELTÁRT
TÖRTÉNETE**

**TÖREDÉKES ADATOK A
KÉKEK KLUBJA
MŰKÖDÉSÉHEZ (1907–1945)**

KÁNTÁS BALÁZS

EGY ÁLLÍTÓLAGOS MAGYAR
NEMESI/ÚRI TITKOS TÁRSASÁG ALIG
FELTÁRT TÖRTÉNETE
TÖREDÉKES ADATOK A KÉKEK KLUBJA
MŰKÖDÉSÉHEZ (1907–1945)

ISBN 978-615-6250-53-7

Lektorálta:

Dr. habil. Fazekas Csaba PhD

Prof. dr. Zinner Tibor

Prof. dr. Borsi-Kálmán Béla DSc

Felelős kiadó–szerkesztő:

Dr. Zsávolya Zsoltán PhD

HORTHY-KORSZAK TÖRTÉNETÉNEK
KUTATÁSÁÉRT TÁRSASÁG
BUDAPEST, 2023

A csak elektronikusan publikált kismonográfia megjelenését a Magyarhoni Zsidó Imaegylet Egyesület (ZSIMA) támogatta, melynek a szerző tudományos tanácsadója, kutatója.

BEVEZETÉS

Titokban működő szervezetek történetéről értekezni az egyik leghálátlanabb történetírói feladat, hiszen az ilyen organizációk jellemzően kevés iratot képeznek, vagy éppenséggel egyáltalán nem állítanak elő és hagynak hátra írott dokumentumokat. Minél nagyobb továbbá az időbeli távolság, annál nehezebb a kutató számára egy szervezet múltbeli tevékenységét bármilyen módon is nyomon követni, rekonstruálni. Márpedig a magyar történelem viharos időszakai közé tartozó Horthy-korszak, főként annak első néhány éve bővelkedett – elsősorban jobboldali, irredenta eszmék mentén szerveződő, és ezzel persze nem szükségszerűen együtt járó módon, de igen gyakran az antiszemitizmust sem nélkülöző – titkos társadalmi egyesületekben, társaságokban, szövetségekben, melyek a politikai életet is bizonyos mértékig befolyásolták. E titokban működő szervezeteknek olykor volt legális fedő-szervezete (a legálisan bejegyzett egyesületek egyébként pártpolitikai aktivitást a korabeli jogszabályok szerint elvileg nem folytathattak) valamilyen társadalmi egyesület formájában, olykor

pedig informális keretek között, csupán a tagok közti szóbeli megbeszélések és utasítások alapján fejtették ki a tevékenységüket. Miként azt Mester Miklós történész, országgyűlési képviselő és kultúrpolitikus, a Horthy-korszak egyik jelentős történelmi tanúja – aki persze maga is számos ilyen titkos, politizáló szervezetben tag volt – írja érzékletesen emlékirataiban:

„Létezett egy tucatnyi titkos, féltitkos és igen zárt, exkluzív tagsággal rendelkező társaság, melyek berkeiben dőlt el lényegében, hogy a vezető pozíciókat kikkel töltik be, hogyan állítják össze a kormányzópártot, kik indulhatnak képviselőként, kik lesznek az ispánok, alispánok, szolgabírók, csendőrpáncsnokok, kik kerülhetnek be a kormányzó szűk tanácsadói körébe.”¹

Mielőtt azonban rátérnék arra, melyek is voltak a két világháború közötti korszak valóban létező és

¹ Régebben: OSZK 1956-os Intézet OHA – 45. sz. 53. Mester Miklós-interjú. Készítette Gyurgyák János – Varga Tamás 1986-ban. A memoárt – miután az Intézetet megszüntették – a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár őrzi (HU-VTIL) napjainkban. Idézi: SZEKÉR Nóra, *Titkos társaság. A Magyar Testvéri Közösség Története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2017, 78.

valós politikai érdekérvényesítő képességekkel rendelkező legjelentősebb titkos társaságai, melyek befolyását azonban hangsúlyozottan nem érdemes misztifikálni és túlbecsülni, érdemes egy rövid, elméleti jellegű kitérőt tenni azt illetően, jellemzően mit is ért a nemzetközi szakirodalom a *titkos társaság* fogalma alatt, illetve az ilyen társadalmi szervezeteknek mely típusai, altípusai ismertek. Mivel munkám alapvetően nem elméleti, hanem történeti orientáltságú mű, elsősorban politika- és hadtörténelmi szakmunka (hadtörténelmi, mert a magyar radikális jobboldali titkos szervezetek egy jó része a magyar haderő félhivatalos kiegészítő alakulataként is funkcionált), így az erre vonatkozó, definitív jellegű elméleti kitekintést igyekszem rövidre fogni, habár vizsgálódásom során végig igyekszünk nem csupán politika- és had-, de társadalom- és művelődéstörténeti szempontokat is igyekszem figyelembe venni.

A téma könyvtárnyi nemzetközi szakirodalma szerint, bár a definíció kissé közhelyszerű, de *titkos társaságnak* nevezünk minden olyan szervezetet, amely a következők közül legalább egy tulajdonsággal rendelkezik: titkos tagság, titkos szervezeti felépítés, titkos

szabályzat, titkos tanítás, titkos csoportosulás, titkos tevékenység.² A legalább részben vagy egészben titkosan működő szervezetek története természetesen szinte egyidős magával az emberiséggel, ugyanakkor, mint azt már fentebb is említettem, jellemzően kevés adatot szolgáltatnak ki magukról a kívülállóknak, illetve kevés értékelhető forrást képeznek és hagynak hátra, ezért a történetük nehezen kutatható, a róluk szóló hiedelmek, legendák, összeesküvés-elméletek pedig még nehezebben választhatók el a valós történelmi tényektől.

A titkos társaságokon belül három vagy négy nagyobb alcsoport különböztethető meg: ezek a vallási, a politikai/politizáló, valamint a bűnöző titkos társaságok. Egyes szerzők továbbá joggal negyedik, önálló kategóriaként kezelik a beavatási titkos társaságokat (ilyen például a hosszú multra visszatekintő, máig közismert szabadkőműves mozgalom). A beavatási titkos társaságok azonban, noha nem feltétlenül tűznek ki deklarált vallási vagy politikai célokat, illetve a tevékenységük sem

² Lásd például: David V. BARRETT, *Titkos társaságok. Az ősiektől és rejtettektől a modernekig és álcázottakig*, ford. DARÓCZI Enikő, Budapest, Gold Book Kft., 2001, 10–19.

feltétlenül törvénytelen, sok esetben egyúttal a fenti három kategória valamelyikének a megjelenési formái, hiszen a tagság jellemzően a titkos vallási, politikai és bűnözői szervezetekben is bizonyos formalizált elemeket tartalmazó (pl. próba- és eskütétel) beavatási ceremónia útján nyerhető el.³

A vallási titkos társaságok nagy része eredetileg valamely általánosan elfogadott hitelvvel ellentétes nézetet valló szekta. A szekta, azaz általában egy valamely nagyobb vallási felekezetből kivált, annak egyes tanait megtagadó, és csak egy bizonyos dogmarendszer vagy vallási tanító tanításait elfogadó vallási csoport, önmagában még nem titkos társaság, csak akkor válik azzá, ha zárt, ezoterikus közösséggé alakul, amely a be nem avatottak előtt el is titkolja a tanait és rituáléit, mint például az alaviták, taríkákat és drúzokat az iszlám valláson belül. A vallási titkos társaságok általában erősen elitisták, és hitük szerint az Istenhez/istenekhez vezető út csak egy szűk, kiválasztott kisebbség, a beavatottak számára megismerhető, a többi ember, az avatatlanok pedig

³ Vö. Jean-François SIGNIER, *Titkos társaságok*, Athenaeum Kiadó, Budapest, 2006.

alkalmatlanok az isteni kinyilatkoztatás megértésére és befogadására.⁴ Lehet egy vallási szervezet titkos társaság akkor is, ha maga a tagság ténye titkos, ez egyébként a múltban például az eretnek keresztény mozgalmaknak is jellemzője volt, hiszen ugyanazon vallás a domináns irányzata, a katolicizmus részéről üldözésnek voltak kitéve.⁵ De vallási titkos társaságokra emlékeztettek a történelem során a különböző gnosztikus vallások felekezetei, ugyanakkor például sokan vallási alapú titkos társaságnak tartják a keresztény vallás római katolikus irányzatán belül működő, állítólag jelentős politikai befolyásra is törekvő, vagy azzal egyenesen rendelkező szervezetet, az Opus Deit is, noha ennek titkos tevékenysége és céljai korántsem bizonyítottak.⁶

A politikai titkos társaságok értelemszerűen meghatározott politikai célok megvalósítása érdekében létrejövő társadalmi szervezetek. Titkosságuk és szervezeti formájuk részei a

⁴ A vallási titkos társaságokról/titkos vallási felekezetekről lásd bővebben például: David V. BARRETT, *The New Believers. Sects, 'Cults' and Alternative Religions*, London, Cassel Publishing, 2003.

⁵ SIGNIER, i. m. 10–11.

⁶ Uo. 70–73.

politikai stratégiájuknak, és az általuk kitűzött politikai cél elérése után rendszerint megszűnnek, de ha nem, akkor új működési területet találnak maguknak, ami többnyire illegális tevékenységet, bűnözést jelent. A politikai titkos társaságok létrejöhetnek a fennálló államrend megdöntése céljából, ebben az esetben illegális szervezkedésekről beszélünk, de ritkább esetben akár éppen annak megőrzésére is, mint a – jellemzően elnyomó – kormányzat egyfajta meghosszabbított, láthatatlan kezei, ilyenkor pedig titkos állami vagy kvázi-állami szervekről beszélünk.⁷ A titokban működő politikai szervezetek gyakran folyamodnak erőszakos eszközökhöz a céljaik elérése érdekében, az egyes forradalmár mozgalmak a fennálló politikai hatalom megdöntése céljából például a történelem során számtalan alkalommal követtek el merényleteket, terrorcselekményeket, vagy robbantottak ki felkeléseket. Ilyen titkos politikai szervezet volt például a 19. század első felében a sok kis fejedelemségből álló Olaszország

⁷ Uo. 134–135.

egységesítéséért küzdő carbonari mozgalom,⁸ vagy a cári uralom megdöntésére szövetkező, ugyancsak a 19. században működő dekabrista szervezkedés,⁹ de ilyen volt a 20. század első felében a horvát függetlenségért küzdő, terrorcselekményektől sem visszariadó, katonai jellegű usztasa mozgalom,¹⁰ vagy a német nemzetiszocializmus eszmei alapjait állítólag lefektető, ezotériától sem mentes Thule Társaság.¹¹ A történelem során rengeteg titkos politikai szervezet küzdött sokszor erőszakos eszközökkel a hatalom megszerzéséért, illetve szélsőjobboldali vagy éppen szélsőbaloldali eszmék mentén lefektetett célokért, a titkosság és a konspiráció pedig még ma is gyakran a szélsőséges politikai csoportok működésmódjához tartoznak. Valószínűleg a máig létező, amerikai rasszista titkos társaságot, a Ku-Klux-Klant, amely egyébként az Egyesület Államokban önmagában nem illegális szervezet, sem kell részletesebben bemutatni, hiszen az is köztudottan radikális, kirekesztően alapuló politikai eszmék mentén szerveződik. A

⁸ Uo. 146–149.

⁹ Uo. 150–151.

¹⁰ Uo. 174–175.

¹¹ Uo. 168–169.

titkos politikai szervezetek tevékenysége ugyanakkor szorosan kötődik az egymással hadban, vagy legalábbis feszült viszonyban álló országok közötti konfliktusok történetéhez is, így olykor nehezen választható el a titokban működő állami, hírszerző és kémelhárító szervezetektől, titkosszolgálatoktól, melyek a tevékenységüket saját hazájuk szolgálatában, és ezzel együtt gyakran más államok és kormányok rovására, azok ellenében végzik.¹²

A bűnözői titkos társaságok, titkos bűnszövetkezetek működése nem szorul különösebb magyarázatra, hiszen ezek a szervezetek illegálisan, a székhelyükül szolgáló ország vagy országok hatályos jogszabályait áthágva működnek, sőt, tevékenységük nagyon gyakran az államhatárokon is átnyúlik. Az ilyen szervezetek egyik legfőbb eszköze a titkosság, és tevékenységük részleteinek nyilvánosságtól való elzárása alapvető feltétele a tevékenységük folytatásának, a gazdasági folyamatokban való

¹² A titkos politikai szervezetek és a hírszerző/kémelhárító szolgálatok kapcsolódásáról lásd bővebben: Christopher ANDREW, *The Secret World. A History of Intelligence*, London, Penguin Books, 2019.

részvételüknek. A szervezett bűnözés ugyanis olyan kockázatos tevékenység, amely maximális fegyelmet, a szervezethez való feltétlen hűséget, és mindenekelőtt titoktartást, hallgatást követel a benne résztvevőktől. A bűnszervezetek általában egyúttal beavatási titkos társaságok is, hiszen jellemzően tanúk jelenlétében esküt vesznek újonnan belépő tagjaiktól, a belépő pedig jellemzően hűséget és titoktartást fogad, melynek megszegése esetén az áruló – például a hatóságokkal együttműködő, társait feladó bűnöző – igen gyakran valóban halállal lakol.¹³ Ilyen titokban, legalábbis jórészt a nyilvánosság kizárásával működő, a jogszabályokat és a társadalmi együttélési szabályokat semmibe vevő szervezetet képeztek a történelem során például az orgyilkosságra is felbérelhető zsoldos katonák, a nindzsák a középkor és kora újkori Japánban,¹⁴ de ilyen ma is létező, veszélyes bűnszervezetek a jól ismert olasz maffia,¹⁵ a kínai triádok,¹⁶ vagy a japán

¹³ SIGNIER, i. m. 200–201.

¹⁴ Uo. 204–205.

¹⁵ Uo. 232–233.

¹⁶ Uo. 210–213.

jakuza.¹⁷ Ezek a szervezetek esetében nem kérdés, hogy igen komoly veszélyt jelentenek a társadalmakra, amelyeken belül működnek, és tevékenységük alapvetően rendészeti, súlyosabb esetben akár nemzetbiztonsági kérdés. Voltak és vannak példák arra is, hogy a titokban működő bűnszövetkezetek az állam működésének minél erőteljesebb befolyásolására törekszenek a saját hasznuk növelése reményében, ilyen módon pedig politikai célokat is kitűznek, korrupt politikusok és állami hivatalnokok beszerzése és megvesztegetése által pedig egyúttal titkos politikai szervezetekké is válnak.¹⁸ Elég például, ha csak a Dél-Amerikában működő, egyes országokat olykor a polgárháború szélére sodró, nemzetközi szinten tevékenykedő drokartellekre gondolunk.¹⁹

A fentebb említett beavatási/iniciációs titkos társaságok esetében a beavatás mindig szertartásos, legalább enyhén misztikus, és azt az érzetet kelti a

¹⁷ Uo. 230–231.

¹⁸ A szervezett bűnözői csoportok és a politika összefonódásáról lásd bővebben: Giovanni A. TRAVAGLINO–Lisbeth DRURY, *The Secret Power of Criminal Organizations. A Social Psychological Approach*, Springer, Berlin, 2020.

¹⁹ SIGNIER, i. m. 234–235.

beavatott személyben, az újonnan felvett tagban, hogy általa valamilyen magasabb rendű eszmei közösség tagja lett. Általában a közösség titkos tanításaiba, vagy annak megszerzési lehetőségébe avatják be a jelöltet, vagyis a beavatott a továbbiakban jogosulttá válik megismerni a zárt közösség titkos elméleteit, céljait, működésmódját, szervezeti felépítését. A beavatási társaságok a világot két embertípusra osztják, saját tagjaikra, a beavatottakra, és a beavatatlanokra vagy profánokra. A beavatási titkos társaságok ugyanakkor abban különböznek a titkos vallási felekezetektől, hogy általában nem állítják, hogy titkos tudásuk isteni eredetű lenne, inkább bizonyos világnézeti alapelveket fektetnek le és módszereket ajánlanak a híveiknek, hogy megtalálják a boldogulást, és a maguk módján jobb helyé tegyék a világot.²⁰ Bár titokzatosságuk és exkluzív tagságuk miatt máig igen sok összeesküvés-elmélet lengi körül őket, és ennek köszönhetően gyakran bélyegzik őket titkos vallási, politikai vagy akár bűnözői szervezetnek, a beavatási titkos társaságok sok esetben tényleg

²⁰ Uo. 79–81.

pusztán világnézeti alapúak, és bár zártan, de a törvényeket tiszteletben tartva működnek.

A közismert, ugyanakkor valószínűleg semmiféle világösszeesküvést meg nem valósító, egyébként nem is centralizált, számos irányzattal rendelkező szabadkőműves mozgalom például exkluzív világnézeti alapú társaságok összessége, amelyek bizonyos humanista alapelvek, a felvilágosodás eszméinek elfogadását, vallási és politikai toleranciát, illetve a „minden ember egyenlő” elvének elfogadását követelik meg tagjaiktól, a működésük pedig deklaráltan apolitikus, összejöveteleiken aktuálpolitikai témákkal jellemzően nem foglalkoznak. Némelyik szabadkőműves irányzat elvárja, hogy tagjai valamely vallás követői legyenek, és higgyenek egy felsőbb hatalomban, legalább a szabadkőművesek által szimbolikusan tisztelt isten-allegóriában, a Világegyetem Nagy Építőmesterében, más irányzatok ateistákat is felvesznek a tagjaik közé, és elég, ha a jelölt alapvetően toleráns, humanista világnézetet követ. Bár e mozgalomról sokan gondolják, hogy a világnézeti alapú, spekulatív, soraiba jellemzően értelmiségieket fogadó szervezet álcája mögött titkos politikai és gazdasági

tevékenységet folytat, és a világ irányítására, de legalábbis a nemzetközi nagypolitika és a világgazdaság befolyásolására törekszik, valójában a legtöbb demokratikus országban bejegyzett egyesületeket képez, amelyekhez bizonyos megszorításokkal szinte bárki csatlakozhat.²¹ Hasonló exkluzív, alapveően világnézeti és szakmai alapú, sem nem vallási, sem nem politikai alapú, illegális tevékenységet pedig főként nem folytató szervezet a kiemelkedő műszaki szakembereket, mérnököket, technikusokat, szerelőket tömörítő, máig működő, a szabadkőművességgel közös eszmetörténeti gyökerekkel rendelkező mesterlegény mozgalom,²² vagy a szabadkőművesekkel ugyancsak szoros történeti kapcsolatban álló, ám annál jóval ezoterikusabb rózsakeresztes mozgalom.²³ E világnézeti alapú szervezetek magukat egyébként manapság inkább *zárt*, mint *titkos* társaságként szokták definiálni, ami azt jelenti, hogy tanaik, rítusaik, céljaik ma már az internetnek és a róluk szóló könyvtárnyi szakirodalomnak, nem egyszer

²¹ Uo. 110–115.

²² Uo. 98–103.

²³ Uo. 104–109.

bennük tagsággal bíró, a saját mozgalmuk történetét kutató szerzők könyveinek és tanulmányainak köszönhetően nem kifejezetten titkosak, azaz kívülállók, beavatatlanok számára is nagy vonalakban megismerhetők, a tagnévsoruk viszont alapvetően nem nyilvános. A tagok önmagukat bárki előtt felfedhetik, tagtársaikról viszont nem nyilatkozhatnak azok engedélye nélkül, és ha így tesznek, a mozgalmából való kizárásukat is kockáztathatják.

Az Amerikai Egyesült Államokban továbbá jelentős hagyománya van annak, hogy a nagy, neves egyetemek diákszövetségei egyúttal exkluzív, beavatási titkos társaságokat is szervezzenek, amelyekbe a tagok meghívás útján kerülhetnek be, így akár önálló alkategóriaként is definiálhatnánk a felsőoktatási intézményhez kötődő titkos társaságokat, titkos diák- és öregdiák-egyesületeket. A legismertebb ezek közül talán a Yale Egyetem aktív és egykori hallgatóit tömörítő Csont és Koponya Társasága (Skull and Bones), melyről szintén sokan gondolják, hogy valójában befolyásos politizáló titkos társaság, hiszen számos prominens, a Yale Egyetemen diplomát szerzett amerikai politikus – köztük kongresszusi

képviselők, szenátorok, elnökök – és üzletember vállaltan a szervezet tagja volt. Ugyanakkor valószínű, hogy a Skull and Bones esetében sincs szó többről, mint egy erősen elitista jellegű, bizonyos ijesztőnek ható beavatási rituálékat alkalmazó, tagjait jellemzően az amerikai felső középosztály soraiból szelektáló, ám semmiféle komolyabb titkos és/vagy illegális tevékenységet nem folytató diák- és öregdiák-egyesületről.²⁴

Mint azt a későbbiekben részletesebben látni fogjuk, Magyarországon a két világháború közötti időszakban elsősorban nem vallási alapú, ezoterikus tanokat követő, spekulatív, hanem leginkább politizáló, határozott politikai célokat kitűző, főként jobboldali, és leginkább radikális jobboldali eszmék mentén szerveződő titkos társaságok működtek, nem egyszer félkatonai-katonai, és kvázi-állami szervezet jelleggel, a magyar állam egyfajta mélyállamát is képezve. Miként arra Pócs Nándor is felhívja a figyelmet, obskúrus külsőségeik ellenére e szervezetek

²⁴ Az amerikai felsőoktatási titkos társaságokról, titkos diákegyesületekről lásd például: Alexandra ROBBINS, *Secrets of the Tomb. Skull and Bones, the Ivy League, and the Hidden Paths of Power*, Back Bay Books, Boston–New York, 2002.

többsége nagyon is racionális és határozott politikai elképzelések mentén szerveződött, az állammal/kormányzattal szoros kapcsolatban álltak, titkosságukat pedig főleg a nyilvános politikai térben nem vállalható célok (például a trianoni békeszerződés területi revíziója, őrsváltás, politikai tisztogatás) magyarázzák.²⁵ Bár némelyikük ilyen szervezet követett bizonyos ezoterikus külsőségeket, elsősorban az általuk gyűlölt, mégiscsak mintának tekintett szabadkőművesség szimbolikájából merítve, és beavatási szertartásokról is fennmaradtak adatok, ezek elsősorban mégis politikai szervezetek voltak, melyeknek nagyon is gyakorlatias céljaik voltak. Befolyásos politikus, katonatiszt és állami főtisztviselő tagjaik révén szoros kapcsolatban álltak a fennálló autoriter konzervatív kormányzattal, tagsággal bírt bennük nem egy miniszterelnök és miniszter, ugyanakkor bizonyos esetekben éppen a kormány ellen léptek fel, alsóbb szinteken – elsősorban katonai körök szervezkedéseiről beszélünk – nem egyszer akár a

²⁵ PÓCS Nándor, *Varjúsereg. Kováts Tivadar és a magyar fajvédelem láthatatlan útjai*, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2022.

rezsim megdöntésének szándékát is célul tűzték ki, ezért, mivel tagjaik egyértelműen áthágták a hatályos jogszabályokat, tevékenységük egy része bűnelkövetésként is definiálható. Az 1920-as években működő, komoly kormányzati támogatást élvező, befolyásos katonatisztek által vezetett titkos fegyveres formációk esetében, melyek részben az első világháború elvesztése után komoly fegyverkezési korlátozások alatt álló magyar haderő rejtett kiegészítő alakulataiként is működtek, például igen vékony volt a határ a titkos(szolgálati jellegű) állami vagy kvázi-állami szervezet, a politizáló titkos társaság, valamint az egyes tagjaik által elkövetett súlyos bűncselekményeknek köszönhetően a bűn- és terrrorszervezet között.

Az 1919-es évtől kezdve Magyarországon működő, fénykorukat az 1920-as évek első felében élő, nagyszámú, egymással szoros átfedéseket mutató titkos és féltitkos nacionalista szervezet, illetve a hozzájuk ezer szállal kötődő, sokszor titokban működő jobboldali fegyveres formációk, paramilitáris szervezetek működését a maguk komplexitásában, szövevényességében leginkább konkrét példák és velük kapcsolatba hozható események, tehát mikrotörténelmi

esettanulmányok útján érthetjük meg. E szervezetek legláthatóbb, legtapasztalhatóbb megnyilvánulási formája ugyanis leginkább a félkatonai működésmód, a paramilitarizmus volt. A paramilitáris tevékenységet és szervezeteket, melyek az első világháború utáni években különböző intenzitással Európa szinte minden államában jelen voltak, a téma nemzetközi szakirodalma többnyire úgy szokta definiálni, mint olyan katonai vagy kvázi-katonai szervezeteket és cselekményeket, amelyek kiegészítik a konvencionális katonai alakulatok működését, vagy egyenesen azok helyébe lépnek.²⁶ Erre némely esetben az állam kereteinek átmeneti vagy akár tartós felbomlása adott lehetőséget, más esetekben az állam maga használja fel az ilyen alakulatokat, megint másutt a paramilitáris formációk a fennálló állam ellenében lépnek fel.²⁷ Magyarországon a

²⁶ Robert GERWARTH–John HORNE, *Paramilitarizmus az első világháború után*, ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 13–32, 13–14. Illetve: Robert GERWARTH, *The Vanquished. Why the First World War Failed to End, 1917–1923*, Farrar, Straus and Girou, 2016.

²⁷ GERWARTH–HORNE, i. m. 14.

húszadik század első felében mindháromra volt példa, bár az 1919-es ellenforradalmi hullám után a kormányzat a radikális jobboldali paramilitáris mozgalmakat és titkos szervezeteket elsősorban a saját hatalmának megszilárdítására használta fel, és a haderő kiegészítő alakulataiként alkalmazta őket.

A Horthy-korszak magyar mélyállamának legfontosabb szervezetei kétségtelenül az Etelközi Szövetség és a Kettőskereszt Vérszövetség voltak. Az Etelközi Szövetség (rövidítve EX, ET vagy X) a korszak kiterjedt befolyással rendelkező, a szabadkőművesség ellenében alakult, annak sajátosan magyar, nacionalista változataként funkcionáló, politizáló, alapvetően kormányközeli-kormánypárti titkos társasága volt, és titkossága. titokzatossága ellenére viszonylag sokat tudunk a történetéről, elsősorban egyik alapítója, Zadravecz István tábori püspök emlékiratainak köszönhetően.²⁸ Az EX a magyar irredenta, fajvédő legális és illegális egyesületek többségét

²⁸ ZADRAVECZ István, *Páter Zadravecz titkos naplója*, forráskiad. BORSÁNYI György, Kossuth Könyvkiadó, 1967. Az eredeti forrás ma az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található: HU-ÁBTL-4.1-A-719. Zadravecz naplója alapján készült egy állambiztonsági jelentés is az EX-ről az 1940-es évek végén: HU-ÁBTL-4.1. A-686. Etelközi Szövetség.

közvetett módon irányította, így azok ernyőszervezetének is tekinthető. Valószínűleg 1919 novemberében alakult Szegeden, az ellenforradalmi kormány politikusai és a Nemzeti Hadsereg tisztjei részvételével. Megemlítendő továbbá az is, hogy bár a szakirodalom igen gyakran illeti az Etelközi Szövetséget a szélsőjobboldali jelzővel, a szervezet maga politikailag igen heterogén volt. Bár célkitűzései között a tragikus történelmi helyzetnek köszönhetően, amelyben született, valóban szerepeltek radikális elemek, nem kezelhető egyszerűen a korai magyar jobboldali radikalizmus csúcsszerveként, hiszen a tagok között együtt voltak jelen a kormánypárti mérsékelt jobboldal és a radikális jobboldal képviselői, valamint a legitimisták és a szabad királyválasztók is, akiket az összeomlást, forradalmakat, polgárháborút, majd területelcsatolást elszenvedett, megcsonkított ország területi integritásának helyreállításának eszméje egyesített. Gróf Bethlen Istvánt, gróf Teleki Pált vagy gróf Bánffy Miklóst, a korszak jelentős, és hibáik ellenére a magyar történelemben alapvetően inkább pozitív szerepet játszó konzervatív politikusait, akik egyúttal az EX tagjai

is voltak, például mindenképpen túlzás és leegyszerűsítés volna a szélsőjobboldali vagy a radikális jobboldali jelzővel illetni. Vezető szerepet töltöttek be az egyesületben ugyanakkor olyan radikális jobboldali politikusok, mint Eckhardt Tibor, aki 1923 decemberétől az Ébredő Magyarok Egyesületének (ÉME), a korszak legbefolyásosabb nacionalista tömegszervezetén elnöki tiszttét is betöltötte, illetve fokozatosan ragadta magához a szervezet vezetését a politikai radikalizmusáról ismert, a kormánypártból 1923-ban kilépő, majd a radikális jobboldal parlamenti képviselőt megteremtő Magyar Nemzeti Függetlenségi (Fajvédő) Pártot megalapító Gömbös Gyula későbbi miniszterelnök, a korai magyar szélsőjobboldali erők informális vezetője is. A szervezet története főleg az 1920-as évekre vonatkozóan ismert, az ezt követő időszakról jóval kevesebb adat áll rendelkezésre.

A Kettőskereszt Vérszövetség (KKVSz) nevű, állami, vagy legalábbis kvázi-állami szervként működő, sajátos titkos katonai formáció az első világháború utáni magyarországi milicista

mozgalom²⁹ ernyő-/csúcsszerve volt. Ha lehet
hinni a szórványos forrásoknak, úgy a szervezet
minden valószínűség szerint szintén 1919 őszén
jött létre az ellenforradalom védelmére, illetve a
kommunista és más baloldali erők elleni harcra. A
trianoni békeszerződés aláírása után az
irredentizmust, a megcsonkított ország területi
integritásának helyreállítására való törekvést is
felvette a céljai közé. Lényegében az Etelközi
Szövetség közvetett irányítása alá tartozott, a
német Freikorpsokhoz hasonlóan a fegyverkezési
korlátozások álló magyar haderő titkos, tartalékos
jellegű kiegészítő alakulatainak ernyőszerveként
funkcionált, ily módon pedig szoros átfedést
mutatott az ellenforradalmi korszak első éveiben
működő irreguláris katonai különítményekkel. A
szervezet hasonló volt a német Schwarze
Reichswehrhez, („Fekete Hadsereg”), melynek – a
radikális jobboldali mozgalmakhoz, többek között

²⁹ Az első világháború után Magyarországon is megjelenő, részben vagy teljesen állami kontroll nélkül működő (fél)katonai alakulatokra vonatkozó kifejezést Bodó Bélától, a fehérterror néven ismert paramilitáris erőszakhullám jeles kutatójától kölcsönözöm: BODÓ Béla, *Héjjas Iván. Egy ellenforradalmár élete*, 2000, 2010/10, 9–27.

az Adolf Hitler vezette Nemzetiszocialista Német Munkáspárthoz is szorosan kötődő – különböző szabadcsapatait, a Freikorpsokat a német kormány is a fegyverkezési korlátozás alatt álló haderő félhivatalos tartalékos egységeiként kezelte, illetve titokban felfegyverezte és pénzzel támogatta. A két fegyverkezési korlátozás alatt álló ország „árnyékhadseregei” az 1920-as években egyébként szoros kapcsolatban is álltak egymással. A Kettőskereszt Vérszövetség alapvetően kettős célt szolgált, hiszen a kormány egyrészt politikai rendészeti, belső elhárítási célra használta a szervezetet, amelynek kiemelt feladatai közé tartozott a baloldali érzelmű emberek megfigyelése és az ilyen politikai szervezkedések ellehetetlenítése, másrészt tagjai a trianoni békeszerződés értelmében a környező kistantant országokhoz csatolt magyarlakta területeket végeztek és diverziós és hírszerző tevékenységet,³⁰ középtávú céljuk pedig a magyarlakta területek visszafoglalásának előkészítése volt. A szervezet tagjai ugyanakkor – nem a kormány jóváhagyásával

³⁰ A diverzióról, mint a hadviselés formájáról lásd bővebben a magyar hadtudományi szakirodalomból: KŐSZEGVÁRI Tíbor, *Diverzió*, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984.

vagy tudtával – számos esetben átlépték a törvényes kereteket, és súlyos bűncselekményeket követtek el. A Kettőskereszt Vérszövetség 1923-ban hivatalosan megszűnt, a valóságban azonban tovább élt különböző, elsősorban rendvédelmi célt szolgáló, ám a formálisan a belügyi tárca irányítása alá tartozó, ám valójában továbbra is a haderő rejtett kiegészítő alakulataiként működő karhatalmi milíciák és az 1930-as évek végéig ugyancsak rejtésben tevékenykedő katonai titkosszolgálati szervezetek formájában. Az egykori különítményes katonák és fegyveres ellenforradalmárok hálózata egyáltalán nem szűnt meg működni, a második világháború évei alatt pedig a kormányzat is reaktiválta e milíciákat céljai elérése érdekében, némi leegyszerűsítéssel újjáélesztve az 1920-as évek rettegett titkos katonai szervezetét, a Kettőskereszt Vérszövetséget...

Kis könyvem célja a Kékek Klubja, a Horthy-korszak egyik legtitokzatosabb radikális jobboldali, titkos társaságként, vagy legalábbis elvileg részben titkos szervezetként működő, alapvetően civil, bár egyes források/feltételezések szerint a paramilitarizmust sem nélkülöző egyesületének a lehetőségek szerint történő

bemutatása. Bár az alapvetően nemesi jellegű, az úri osztály tagjait tömörítő szervezetnek volt bizonyos fokú reputációja, és a második világháború utáni marxista emlékezetpolitikai és történettudományi diskurzusban is rendre felbukkan a neve, történetéről és tevékenységéről valójában alig-alig tud valamit a történettudomány. A Kékek Klubja megalakulásának körülményeit, működését, céljait és szellemiségét és személyi összetételét leginkább egyetlen 1945 után keletkezett, nem túl terjedelmes, ugyanakkor politikai szempontból elfogult levéltári forrásból ismerhetjük meg. E forrás nem más, mint egy 1947-ben keletkezett politikai rendőrségi jelentés, amely ma az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának őrizetében található. A dokumentum más állambiztonsági iratokhoz hasonlóan halmozott forráskritikával kezelendő, hiszen a második világháború után a megszálló szovjetek által befolyásolt magyar hatóságok a későbbi marxista történetíráshoz hasonlóan mindent elkövettek, hogy a Horthy-rendszer szervezeteinek és politikusainak történelmi szerepét, tevékenységét minél inkább eltúlozzák, negatív színben tüntessék fel, valamint a jobboldali és

szélsőjobboldali organizációkat és közszereplőket sokszor reflektálatlanul összemossák. Nem lévén azonban más komolyabb és részletesebb forrás a kezünkben, a Kékek Klubja töredékes történetét részben az említett irat alapján kísérem meg rekonstruálni, amennyire az lehetséges. Segítségül hívok továbbá sajtóforrásokat is, hiszen a Kékek Klubja működésének, bár minden bizonnyal voltak titkos, nem nyilvános aspektusai, a Fehér Ház Bajtársi Egyesülethez hasonlóan bejegyzett, alapszabállyal rendelkező, kifelé nyilvánosan működő egyesület volt, amely időről időre rendezvényeket szervezett, publikus tevékenységet is kifejtett, jelentőségét és befolyását pedig a marxista források és szakirodalom minden valószínűség szerint erősen eltúlozták.

Ami a korai magyar radikális jobboldali titkos szervezetek és hozzájuk kötődő milíciák máig nem túl bőséges historiográfiáját illeti, a Kádár-rendszerben az ideológiailag elfogult marxista történetírás igyekezett a Horthy-korszak valós befolyással bíró jobboldali társadalmi egyesületeinek és titkos társaságainak, illetve a hozzájuk kötődő félkatonai alakulatoknak a jelentőségét és tevékenységét felnagyítani, olykor

már-már afféle árnyékkormányként, árnyékhadseregként, másik államhatalomként beállítva e társaságokat. Könyvem ezért részben a hiánypótlás igényével is fellép, többek között azzal a céllal, hogy a magyar történelem azon fejezetét, amelyet a marxista párttörténészek, például Hollós Ervin, Nemes Dezső, Dósa Rudolfné, Kerekes Lajos, Hetés Tibor vagy éppen Tóth Tibor ideológiailag erősen elfogult szemüvegen keresztül, leegyszerűsítésekkel meséltek el, az objektivitás igényével próbálja meg újra elmesélni. A könyvben vizsgált szervezetek ugyanis kétségtelenül nem a marxista történetírás fantazmagóriái, hanem valóban létező, és egy ideig valós politikai befolyással rendelkező politikai organizációk volt, a befolyásuk azonban korántsem volt végtelen, sőt, az 1920-es évek közepére-végére jelentősen lecsökkent, működésük tulajdonképpen – jórészt a Bethlen-kormány konszolidációs intézkedéseinek köszönhetően – eljelentéktelenedett.

Igaz ugyanakkor, hogy változó intenzitású működésük egészen 1945-ig, a második világháború végéig végigkísérhető, és álláspontjuk egyáltalán nem volt egységes a magyar kormányzat Németország agressziós politikája melletti

elköteleződését illetően. Az 1930-as években ugyanis a magyar politikai szcénán belül a régi személyes kapcsolatokból fakadó átjárhatóság ellenére egyre határozottabban kettévált a régi, fajvédő alapokon álló, alapvetően kormány- és kormányzóhű szélsőjobboldal és a német és olasz mintára és támogatással szerveződő, alapvetően az a rezsim megdöntésére törő magyar nemzetiszocialista mozgalom. A magyar radikális jobboldali titkos társaságok két világháború közötti, csak töredékesen feltárható története a magyar szélsőjobboldal diverzifikálódásának folyamatára is határozottan rávilágít. Noha az egyes titkos és féltitkos radikális jobboldali szervezetek tagjai 1919–1920 folyamán még nagyjából azonos célokért küzdöttek, az 1944-es, sikertelen kiugrási kísérlet során végül már teljesen ellentétes oldalak és politikai érdekek mentén kötelezték el magukat.

**EGY ÁLLÍTÓLAGOS MAGYAR
NEMESI/ÚRI TITKOS TÁRSASÁG ÉS
„ÁRNYÉKKORMÁNYSZERV” ALIG
FELTÁRT TÖRTÉNETE**

—

**TÖREDÉKES ADATOK A KÉKEK KLUBJA
MŰKÖDÉSÉHEZ (1907–1945)**

A Kékek Klubja egyik a Horthy-korszak legtitokzatosabb radikális jobboldali, titkos társaságként, vagy legalábbis elvileg részben titkos szervezetként működő egyesületeinek, ugyanis bár volt bizonyos fokú reputációja, és a második világháború utáni marxista emlékezetpolitikai és történettudományi diskurzusban is rendre felbukkan a neve, történetéről és tevékenységéről mégis alig-alig tud valamit a laikus közönség és a történettudomány.

A Kékek Klubja megalakulásának körülményeit, működését, céljait és szellemiségét és személyi összetételét leginkább csupán egyetlen 1945 után keletkezett, nem túl terjedelmes és elfogult levéltári forrásból ismerhetjük meg. A forrás nem más, mint egy 1947. október 31-én keletkezett politikai rendőrségi jelentés, amely ma

az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található.³¹ Ez a dokumentum más államvédelmi, majd állambiztonsági, összességében korabeli titkosszolgálati iratokhoz hasonlóan halmozott forráskritikával kezelendő, hiszen a második világháború után a szovjet megszállók által is befolyásolt magyar hatóságok a későbbi marxista történetíráshoz hasonlóan mindent elkövettek, hogy a Horthy-rendszer szervezeteinek és politikusainak történelmi szerepét, tevékenységét minél inkább eltúlozzák, negatív színben tüntessék fel, valamint a jobboldali és szélsőjobboldali organizációkat és közszereplőket sokszor reflektálatlanul összemoszák. Nem lévén azonban más komolyabb és részletesebb forrás a kezünkben, a Kékek Klubja töredékes történetét részben az említett irat alapján kell megkísérelnünk rekonstruálni, amennyire az lehetséges.

A politikai rendőri jelentés szerint a Kékek Klubja már a dualizmus korában, 1907-ben megalakult Debrecenben, fő célja pedig ez volt, hogy a „kékvérű”, azaz nemesi származású magyar

³¹ HU-ÁBTIL-4.1. A-687 Az 1919-es ellenforradalmi kormány által megalakított szervezetek (1947) – Kékek Klubja.

családok tagjait összefogja – eredetileg innen származik a név. Első tagjai Kiss Pál, Vinnay Géza, Pető András, Patay Zoltán, Szotyordy Nagy Sándor és Beniske Imre voltak, az első világháború előtt pedig nem volt más, mint úri származású emberek exkluzív baráti társasága.³² Az alakulás dátumára vonatkozó adat egyébként helytálló, ugyanis a Budapesti Közlönyből kiderül, hogy a belügyminiszter a debreceni székhelyű egyesület alapszabályát a belügyminiszter az 1907. évi 148.854. szám alatt láttamozta.³³ A politikai rendőri jelentés szerint az első világháború aztán erősen megzavarta a szervezet működését, mely 1918-ban, az ellenforradalmi időkben újult erővel látott munkához, és ekkor már erősen politizáló titkos társaságként működött. Célja a baloldali forradalommal szemben a „régí világ” visszaállítása, a felbomlott monarchia félfeudális, a nemesi származású állampolgároknak bizonyos előjogokat biztosító államrendjének felélesztése volt. A szervezet tagjai vacsoráikat és politikai megbeszéléseiket ekkoriban állítólag a Gellért

³² Uo.

³³ Budapesti Közlöny, 1918. január 23., 1.

Szálló kék termében tartották, amely motívum ugyancsak megerősítette a társaság nevét. A Kékek Klubja, mint úri gyökerű, jobboldali ellenforradalmi szervezet 1919 novemberétől a névtelen jelentéstevő szerint szorosan együttműködött a Nemzeti Hadsereg budapesti bevonulása után főhadiszállását a Gellért Szállóban berendező Horthy Miklóssal, Magyarország későbbi államfőjével. Tagjai ekkoriban állítólag már csak Horthy szűk környezetéből kerülhettek ki, és új tagokat a szervezet csak a régi, jobboldali érzelmű és úri származású tagok ajánlásai alapján vett fel. A társaság célkitűzései a jelentés szerint azonosak voltak az ellenforradalom során alakult más radikális jobboldali titkos társaságokéval, többek között az összes ilyen organizációt közvetve irányító Etelközi Szövetségével is, tehát a szervezet erősen antiszemita és antibolsevista volt.³⁴

Az idézett jelentés azt is állítja, hogy 1919–1920 folyamán a Kékek Klubja tagjai a Gellért Szállóban tartott bizalmas megbeszéléseiken lényegében felosztották egymás között a lehetséges

³⁴ Uo.

kormányzati pozíciókat, és miniszteri tárcákat, illetve kiemelt állami szervek vezető pozícióit adományozták egymásnak.³⁵ Ez olyan információ, amelynek valóságtartalma ma már kontrollforrások hiányában aligha ellenőrizhető, ugyanakkor hozzáteendő, hogy az ekkoriban Horthy Miklós környezetében tevékenykedő politikusok, az ország régi-új politikai elitjének tagjai egymás között valószínűleg valóban folytattak ilyen irányú megbeszéléseket, akár tagjai voltak a Kékek Klubjának vagy más jobboldali titkos társaságnak, akár nem.

Az egyébként névtelen jelentéstevő egészen odáig elmegy, hogy a Somogyi Béla és Bacsó Béla szociáldemokrata újságírók meggyilkolására irányuló összeesküvést is a Kékek Klubja, mint Horthy Miklós fővezér informális tanácsadó testülete kezdeményezte és kivitelezte, a szervezetnek pedig Prónay Pál alezredes és Ostenburg-Morawek Gyula őrnagy, a fehérterror hírhedt különítményparancsnokai is oszlopos tagjai voltak.³⁶ A két radikális jobboldali, egyébként

³⁵ Uo.

³⁶ Uo.

történetesen az úri osztályhoz tartozó, nemesi származású katonatiszt tagsága a Kékek Klubjában egyáltalán nem kizárható, azt ugyanakkor szintén érdemes erős fenntartásokkal kezelünk, miszerint a Somogyi Béla és Bacsó Béla meggyilkolását eredményező, szélsőjobboldali katonatisztek által kivitelezett akció ebből a szervezetből indult volna ki.

A politikai rendőri jelentés azt is állítja, hogy a Kékek Clubja 1927–28 folyamán engedett a korábban ott uralkodó ellenforradalmi hangulatból, és tagjai sorába engedett liberálisan gondolkodó személyeket is, mint például Széll József volt belügyminisztert.³⁷ Természetesen ez is elképzelhető, ugyanakkor a hitelessége ennek az adatnak sem igazán ellenőrizhető.

A jelentéstevő azt is állítja, hogy a Kékek Klubjának kiterjedt kapcsolatrendszere volt a többi hasonló, jobboldali titkos szervezettel, így értelemszerűen a kormányközeli Etelközi Szövetséggel és a haderő titkos kiegészítő alakulatait tömörítő Kettőskereszt Vérszövetséggel is, a három radikális jobboldali titkos társaság

³⁷ Uo.

között pedig leginkább Wünscher Frigyes, a Horthy-korszak mára egyik kevésbé ismert, mégis igen nagy befolyással és kiterjedt kapcsolatokkal rendelkező háttérpolitikusa volt.³⁸ Ez az adat elfogadhatónak látszik Wünscher életrajzi adatait ismerve, aki ily módon az eredetileg nemesembereket, később az úri osztály tagjait tömörítő, politizáló titkos társaság egyik kulcsfigurája lehetett, noha maga nem volt nemesi származású. Wünscher 1920-ban valószínűleg párhuzamosan lépett be az Etelközi Szövetségbe és a Kékek Klubjába (ez utóbbi lehetséges, hogy az 1920-as években más hasonló, kisebb jobboldali, nacionalista titkos társaságokhoz hasonlóan már nem volt más, mint az Etelközi Szövetség egyik még nagyobb exkluzivitásra törekvő alszervezete, frakciója), innentől kezdve pedig karrierje igen gyorsan ívelt felfelé.³⁹ 1924 és 1934 között Kozma Miklós hathatós támogatásával a Magyar Távirati Iroda vezető tisztségviselője, majd vezérigazgatója volt. Köztudottan a radikális jobboldali szervezetek informális vezetője, a későbbi miniszterelnök,

³⁸ Uo.

³⁹ UNGVÁRY, *A Horthy-rendszer mérlege*, 153.

Gömbös Gyula szűkebb baráti köréhez tartozott, de bensőséges kapcsolat fűzte Horthy Miklós kormányzóhoz is.⁴⁰ 1934-ben a csődközelbe került Hangya Szövetkezet igazgatója lett, és ebben az időben szoros kapcsolat fűzte az erősen antiszemita Endre Lászlóhoz, ekkoriban Gödöllő főszolgabírójához is. Wünscher Frigyes a korszak politikusaira amúgy jellemző erős antiszemitizmusához nem férhet kétség,⁴¹ noha személye és vélelmezhető nézetei önmagában a Kékek Klubja egészét még nem minősítik.

Az idézett politika rendőri jelentés végül azt írja, hogy a Kékek Klubja egy volt a Horthy-korszak gomba módjára szaporodó, radikális jobboldali titkos társaságai közül, és az 1930-as évekre elvesztette súlyát, majd az 1930-as évek végén talán meg is szűnt és fel is oszlott. Egy

⁴⁰ Wünscher Frigyes pályájáról lásd bővebben Simon István tanulmányát: SIMON István, *Egy „keresztény-nemzeti” csúcsmenedzser, Wünscher Frigyes*, Múltunk, 2006/2, 31–53.

⁴¹ Wünscher Frigyesre vonatkozóan még lásd az alábbi, állambiztonsági vizsgálati dossziét, melynek tartalmát persze erős forráskritikával érdemes kezelni: HU-ÁBTL-V-93302. Wünscher Frigyes. Ebből a szocialista korszak alatt keletkezett iratból viszont nem igazán derül ki sok minden a Kékek Klubja működésére vonatkozóan.

másik, 1945 utáni állambiztonsági jelentés szerint a Kékek Klubja csupán egy volt azon kisebb titkos társaságok közül, amelyeket a korszak nagy befolyású, kormányközeli politizáló titkos szervezete, az állami főtisztviselőket tömörítő Etelközi Szövetség irányított, így tulajdonképpen annak egy alszervezetének is tekinthető.⁴² Ez a vélekedés már inkább hihetőnek hangzik, tekintve, hogy nem áll rendelkezésre arra vonatkozó cáfolhatatlan adat, hogy a Kékek Klubja a Horthy-korszak komoly befolyással rendelkező titkos társasága lett volna. A fentebb idézett jelentés függelékeként egy körülbelül száz fős, a tagok nevét és foglalkozását is feltüntető tagnévsort találunk, akik közül a prominensebb történelmi személyek többek között dr. Éliássy Sándor rendőr-főkapitány, Kolosváry-Borcsa Mihály, a Sztójay-, majd a nyilaskeresztes kormány később tájékoztatási kormánybiztosa, Pásztóy Ámon belügyminiszteri osztálytanácsos, a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság későbbi háborús bűnös vezetője, Mikecz Ödön volt igazságügy-miniszter, valamint a már említett

⁴² HU-ÁBTL-4.1. A-686. Etelközi Szövetség.

Wüncsher Frigyes, a kormányzó belső köréhez tartozó befolyásos üzletember és médiavezér. A névsoron szereplő tagok tagságának hitelessége persze egyenként nem ellenőrizhető, azonban ki kell emelnünk, hogy meglehetősen sok a jogász végzettségű, magasabb rangú közigazgatási tisztviselő (minisztériumi tanácsosok, rendőrtisztek, ügyészek, bírók, fő- és alispánok). Amennyiben a névsort valamennyire hitelesnek fogadjuk el, úgy elmondható, hogy a Kékek Klubja más hasonló jobboldali titkos társaságokhoz hasonlóan elsősorban a közigazgatást igyekezhetett behálózni, befolyását pedig – melynek mértékét valószínűleg nem kell végtelennek feltételeznünk – közigazgatási tisztviselő tagjain keresztül próbálta meg érvényesíteni. Ez persze ugyancsak volt az Etelközi Szövetségre, amely igen nagy arányban tömörített állami alkalmazottakat.

A két világháború között a Kékek Klubja nem csupán titkos társaságként, hanem bejegyzett, a belügyminiszter által jóváhagyott alapszabállyal rendelkezett. Az alapszabályt ugyan nem sikerült levéltári iratok között fellelnünk, ugyanakkor arra mindenképpen utalnak elsősorban sajtóforrásokban található adatok, hogy a klub

nyilvános rendezvényeket szervezett, illetve jótékonysági gyűjtésekben is részt vett. 1921 decemberében például a szervezet estélyt tartott, amelyről a sajtó is röviden beszámolt.⁴³ 1922-ben a szervezet szintén bált rendezett.⁴⁴ A következő időszakban legalább évi rendszerességgel találni egy-egy rövid sajtótudósítást, mely a Kékek Klubja valamely rendezvényéről számol be.⁴⁵ A szervezet nyilvános tevékenysége ebben az időszakban elsődlegesen az alapítás színhelyéhez, Debrecenhez kötődött, Budapesti rendezvényeiről jóval kevesebb beszámolót találhatunk, mint a debreceniektől. Az egyesület dokumentálhatóan kulturális tevékenységet is folytatott, hiszen 1928-ban kiadta egyik tagja, dr. Zivuska Andor jogász, MÁV-titkár, és mára talán okkal elfeledett költő verseskötetét...⁴⁶

⁴³ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A kékek magyar estélye*, Egyetértés, 1921.december 10., 5,

⁴⁴ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Báli naptár*, Egyetértés, 1922. március 11., 5.

⁴⁵ Pl. [SZERZŐ NÉLKÜL], *Petőfi-ünnepség Debrecenben*, Szózat, 1923. január 27., 4.

⁴⁶ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Könyvesház*, Budapesti Hírlap, 1928. április 29., 26.

A szervezet 1932-ben nyilvános rendezvény keretében ünnepelte huszonöt éves,⁴⁷ majd 1937-ben harmincéves jubileumát,⁴⁸ ezek az adatok pedig igazolják, hogy valóban 1907 volt az alapítás éve. Bár a fentebb idézett, 1945 után keletkezett politikai rendőri jelentés azt feltételezi, hogy a Kékek Klubja az 1930-as évek végére megszűnt, ennek ellentmond, hogy sajtóforrások szerint 1941-ben a légoltalmi elsötétítésre tekintettel az egyesület nem a Polgári Lövéldében, hanem a Vitézi Rend debreceni székházában tartotta meg közgyűlését.⁴⁹ Bár ekkoriban valószínűleg nem fejtett ki jelentős politikai tevékenységet, de még 1943-ból is találhatunk arra vonatkozó rövid sajtóhírt, hogy a Kékek Klubja rendes évi közgyűlését június 4-én az Úri Kaszinóban tartotta.⁵⁰

⁴⁷ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A Kékek Klubja huszonöt éves jubileuma*, Debreceni Újság, 1932. június 14., 5.

⁴⁸ Somogyi Újság Képes Híradója, 1937. március 20.

⁴⁹ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Kékek Klubja közgyűlése*, Debreceni Újság, 1941. június 24., 7.

⁵⁰ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Egyesületi hírek*, Függetlenség, 1943. május 23., 11.

Ha a kutató alaposan körülnéz, még arra vonatkozó adatot is találhat, hogy a két világháború között egyes közéleti személyiségek, helyi szinten ismert notabilitások vállaltan tagjai voltak a Kékek Klubjának, sőt, ezt publikus életrajzukban kifejezetten hangsúlyozandó adatnak tartották. Elég átlapozni a *Keresztény magyar közéleti almanach* című kiadványt, mely a Horthy-korszak Magyarországon egyfajta jobboldali *Ki kicsoda?*-ként funkcionált, hogy dr. Czombos Emil debreceni ügyvéd tagja volt az egyesületnek.⁵¹ Koncz Árpád ügyvéd (a MOVE-ban és a Magyar Tudományos Fajvédő Egyesületben, az Etelközi Szövetség fedőegyesületében való tagsága mellett) ugyancsak nyíltan tagja volt a Kékek Klubjának.⁵² De a kiadványban még az egyesület egy vezetőségi tagját is megtalálhatjuk Végh Béla közgazdász, nyugalmazott takarékpénztári igazgató személyében, aki 1940-ben publikus életrajza szerint a Kékek Klubja háznagya volt.⁵³ Mihalik

⁵¹ *Keresztény magyar közéleti almanach 1. A–L*, szerk. HORTOBÁGYI Jenő, Budapest, 1940, 133.

⁵² Uo., 533.

⁵³ *Keresztény magyar közéleti almanach 2. M–Zs*, szerk. HORTOBÁGYI Jenő, Budapest, 1940,

Béla főmérnök, a Magyar Mérnökök Nemzeti Szövetségének vezetőségi tagja korabeli sajtóforrások szerint a Kékek Klubjában is vezető pozíciót töltött be.⁵⁴ 1928-ban sajtóforrások szerint ugyancsak egy mérnök, dr. Tóth Emil volt a Kékek Klubja elnöke.⁵⁵ Egy rövid újsághír közli a szervezet 1930-as közgyűlésén megválasztott tisztikarának névsorát, mely a következő: elnök Sz. Jármay Tamás, alelnökök Lám Dezső és Tolcsvai Nagy Barna, titkár: dr. Des-Combes László, pénztárnok: Végh Béla, ellenőr: Sexty Emil, jegyző: dr. Bányay József, ügyész: dr. Bige Géza, számvizsgálók: Mórítz Bertalan, Rostás Elemér és Szilágyi Mihály, a választmány tagjai pedig: dr. vitéz Bessenyei Lajos, Korbély József, dr. Kováts Jenő, Nagy Jenő, Olchváry Zoltán, dr. Orosz Jenő, dr. Szimay István, dr. Tóth Emil. Az említett újságcikkből az is kiderül, hogy a szervezet a trianoni békeszerződés aláírásának tizedik

⁵⁴ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Mihalik Béla társulati főmérnök negyedszázados jubileuma*, Debreceni Újság, 1930. december 11., 6.

⁵⁵ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége debreceni osztályának képviselője*, Technika, 1928/4, 15.

évfordulója alkalmából elkötelezte magát annak revíziója mellett.⁵⁶

A Budapesten működő egyesületek korabeli jegyzékéből még az is kiderül, hogy 1936-ban a Kékek Klubja székhelye a II. kerületi Hunfalvy utca 9. szám alatt működött, a nyilvántartott tagok száma pedig mindössze 85 fő volt.⁵⁷ Ez az alacsony taglétszám persze esetleg titkos, informális keretek között lehetett valamivel nagyobb (egyébként az idézett állambiztonsági jelentés is hasonló számú embert, körülbelül 100 főt nevesít), az adat mégsem arra utal, hogy az egyesületnek az országos politikára jelentős befolyása lett volna. 1938-ban a belügyminiszter 172.480/1938. B. M. VII. alapszám alatt láttamozta és jóváhagyta a Kékek Klubja alapszabályának módosítását,⁵⁸ e módosítás tartalmi vonatkozásait azonban nem ismeretese.

Bár ezek a szórványos rendelkezésre álló adatok mindenképpen igazolják, hogy a Kékek

⁵⁶ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A Kékek Klubja állást foglalt a trianoni békediktátum revíziója mellett. Az egyesület közgyűlése*, Debreczeni Újság, 1930. június 3., 4.

⁵⁷ DOBROVITS, *Budapest egyesületei*, 123.

⁵⁸ Budapesti Közlöny, 1938. augusztus 17., 2.

Klubja 1907 és legkésőbb 1943 között valamilyen formában működött, az 1920-as évektől kezdve pedig nem csupán informális keretek között szerveződő, politizáló titkos társaság, hanem bejegyzett és nyílt közéleti tevékenységet folytató egyesület is volt, arról az erős kritikával kezelendő állambiztonsági forrásokon kívül nem igazán áll rendelkezésre adat, hogy értékelhető politikai tevékenységet is folytatott volna, illetve a kormányzati politikára közvetlen befolyása lett volna. Egyes prominens tagok, például a fentebb említett Wüncsher Frigyes valóban komoly politikai befolyással rendelkez(het)tek, ez azonban nem jelenti, hogy a szervezet valóban a Horthy Miklós kormányzó belső köréhez tartozó személyek gyűjtőhelye, az államfő egyfajta informális titkos tanácsadó testülete lett volna. Valószínűbbnek tűnik, hogy az 1920-as évek közepétől kezdve a Kékek Klubja valóban a Horthy-korszak úri, elsősorban a nemesi hagyományokat őrizni kívánó, erősen konzervatív és nacionalista elitjének egyik – nem túl jelentős – szervezete, másrészt pedig az Etelközi Szövetség, a korszak valódi, de korántsem végtelen befolyással

rendelkező politizáló titkos társaságnak egyik alszervezete, frakciója volt.

Két – hangsúlyozottan rendszerváltás utáni, mégis kissé marxista hangvételű – lexikonszócikk így jellemzi a Kékek Klubját:

„Kékek Klubja: illegális magyar nemesi szervezet. Tagjai a feudális ősiség és a nemzeti függetlenség védelmére tettek esküt, a Kékek Klubja elnevezése „kékvérűségükre” utal. Az 1907-ben alakult, titkosan működő szervezet fontos szerepet játszott egyes félf feudális elemek megőrzésében és bizonyos hazai eseményekben. Tagjai a Tanácsköztársaság idején sokakat bűjtattak és/vagy segítettek külföldre szökni. Illegális tevékenységét elősegítette, hogy tagjairól még a Habsburg-orientációjú arisztokraták is keveset tudtak. Őseik legnagyobb része ugyanis felkelő magyar fejedelmektől (például II. Rákóczi Ferentől) kapta a nemességet. A királypuccsok idején semlegesek maradtak.”⁵⁹

„Kékek Klubja: illegális magyar nemesi szervezet, amelynek tagjai a feudális ősiség és a nemzeti függetlenség védelmére tesznek esküt. Elnevezése a tagok

⁵⁹ Magyarország az első világháborúban. Lexikon, főszerk. SZIJ Jolán–RAVASZ István, Budapest, Petit Real Kiadó, 2000, 353.

„kékvérűségére” utal. Az 1907-ben alakult, titkosan működő szervezet fontos szerepet játszott egyes felfundális elemek megőrzésében és a II. világháború egyes hazai eseményeiben. Tagjai között számos nyilas is volt, akik a Horthy-rendszer hivatalaiban dolgozva belülről segítették a Nyilaskeresztes Párt szervezkedését, majd a hatalomátvételét. Közéjük tartozott Pásztóy Ámon belügyminisztériumi tanácsos, valamint a Sztójay-kormányból Endre László belügyi államtitkár (később nyilas kormánybiztos) és Kolosváry-Borcsa Mihály tájékoztatási kormánybiztos. A Kékek Klubja tagjai élen jártak a nyilas rohamosztagok szervezésében, az ún. totális harc folytatásában.”⁶⁰

A fent idézett szócikket Opál Sándor nyugalmazott rendőr alezredes, rendvédelem-történész írta, forrásait azonban sajnos – ahogyan ez persze kézikönyvek rövid szócikkei esetében jellemző – nem jelöli meg. Ugyanakkor erősen gyanítható,

⁶⁰ Magyarország a második világháborúban. Lexikon A–Zs, főszerk. SIPOS Péter, Budapest, Petit Real Könyvkiadó–Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete–Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum–Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem–Magyar Hadtudományi Társaság, 1997.

hogy a szerző nem primer dokumentumokra – hiszen ilyenek alig lelhetők fel a Kékek Klubja működését illetően –, hanem sokkal inkább a Kádár-korszakban született, ideológiailag erősen elfogult történeti munkákra támaszkodott. Jelen tanulmány szerzője a lehető legtöbb forrást igyekezett ellenőrizni, azonban egy-két lehetséges személyes átfedésen kívül nem talált arra vonatkozó adatot, hogy a Kékek Klubja és a Nyilaskeresztes Párt között szoros kapcsolat állt volna fenn, a klub szerepet játszott volna a nyilas hatalomátvételben, vagy hogy tagjai kifejezetten támogatták volna a rövid életű, németbarát magyar bábkormány gyilkos és öngyilkos politikáját. Valószínűbb, hogy a Kékek Klubja már 1945-ben a közelmúlt történelmének a része volt, és ha még létezett is, tagjai nem fejtettek ki semmiféle releváns, történeti távlatban értékelhető politikai tevékenységet.

Egy 1970-ben megjelent, a Horthy-korszakot meglehetősen negatív és ideológiailag elfogult színben bemutató történelmi publicisztika így emlékszik meg a Kékek Klubjáról:

„Az EX az ellenforradalom után magába olvasztott egy sor régebbi szélsőjobboldali szervezetet. Ezek közül a legfontosabbak egyike az úgynevezett Kékek Klubja volt. A Kékek Klubja (nevét a Gellért-szálló kék terméről kapta – itt ülészttek a titkos szervezet tagjai) magát az ország „legelőkelőbb szervezetének” tekintette. Még címerük is ezt jelképezte: egy lovagi pajzs felett ötágú korona állt.

A Kékek Klubja alapító tagjai között hétpróbás jobboldali politikusok voltak, mint a minden fasiszta szervezkedésben részt vevő Budaházy László járásbírósi elnök; Endre László, később kivégzett háborús főbűnös; Kolozsvári-Borcsa Mihály; Mikecz Ödön igazságügy-miniszter; az első magyar deportálás két szervezője: Sándor Jenő belügyminiszteri tanácsos és Pásztói Ámon; Wünschér Frigyes, a Hangya elnöke és mások.

Amikor az EX megalakult és magába olvasztotta a többi jobboldali szervezetet, a titkos társaság tagjai számára szigorú katonai fegyelmet írtak elő.”⁶¹

Az itt leírt adatok hitelessége ugyan szintén nem ellenőrizhető minden kétséget kizáróan, azonban nagyjából egybevág a fentebb idézett, 1947-ben

⁶¹ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Szegedi maffia. Gömbös levele*, Magyarország, 1970. augusztus 6., 23.

keletkezett politikai rendőri jelentéssel, amely minden esetleges hiteltelensége, tévedése vagy szándékos csúsztatása ellenére gyakorlatilag a Kékek Klubja igen töredékesen rekonstruálható történetének egyik kulcsforrása.

Bár az egyesület pontos megszűnésének dátuma nem ismert, 1945-ben, a második világháború végeztével a Kékek Klubja, vele szoros összeköttetésben és átfedésben álló, jobboldali és radikális jobboldali szervezethez, az Etelközi Szövetséghez, a Kettőskereszt Vérszövetséghez, a Fehér Ház Bajtársi Egyesülethez vagy a Cselekvő Magyarok Táborához, illetve a részben nyíltan működő Ébredő Magyarok Egyesületéhez vagy Magyar Országos Véderő Egylethez hasonlóan eltűnt a magyar történelem süllyesztőjében.

A Kékek Klubja annak ellenére, hogy a két világháború közötti tevékenysége, befolyása, története nem igazán dokumentált és dokumentálható, név szerint szerepel a 529/1945. M. E. sz. rendeletben néven nevezett összesen huszonöt, a második világháború után feloszlott

és betiltott jobboldali szervezet listáján.⁶² A szervezet jelentőségét és két világháború közötti politikai szerepét – már ha volt neki olyan, mert ezt sem állíthatjuk teljes bizonyossággal – a szovjet támogatással berendezkedő, egyre inkább kommunista befolyás alá kerülő kormányzat minden bizonnyal szándékosan túlbecsülte. Ugyanakkor a formálódó szocialista rendszerben embereket valós retorizók értek, mert korábbi állítólagos tagságukat a Kékek Klubjában a hatóságok bizonyítottnak vélték. Az úri titkos társaság sajátos tragikus utóéletre tett szert, és egyikévé vált a kommunista politika és történetírás által démonizált jobboldali szervezeteknek, amelyek a marxista narratíva szerint a Horthy-korszakban félelmetes informális hatalommal rendelkeztek.

A korábban többször említett Wüncsher Frigyes egykori háttérpolitikust, médiavezért és üzletembert, a szervezet egyik, a Horthy-korszakban valóban befolyásos tagját 1945 júliusában ugyancsak népbíróság elé állították az

⁶² ZINNER, *Az egyesületek, pártok feloszlása Budapesten 1945 és 1948 között* 1–2.

előző rendszerben betöltött szerepe miatt. Az ellene folyó büntetőeljárásról a sajtó ugyancsak tudósított, a sajtóforrások szerint pedig Wünscher nem ismerte be, hogy tagja lett volna a Kékek Klubjának.⁶³ Wünschert egyébként a büntetőeljárás során, 1946. május 16-án, a börtönben érte a halál.

Török Tibor református tanítóképző intézeti igazgatót 1945-ben háborús és népellenes bűncselekményekkel vádolták meg, és népbíróság elé állították. A vád többek között abban állt, hogy Török a háború folyamán nyíltan kiállt a németek melletti elköteleződés mellett, e meggyőződését és kiállását pedig csak erősítette, hogy többek között a Vitézi Rend és a Kékek Klubja tagja volt.⁶⁴ Ő a tagságát a szervezetben aligha tagadta volna, hiszen a korábban már idézett képes sajtóbeszámoló azt is dokumentálja, hogy Török Tibor beszédet mond a szervezet harmincéves jubileumi rendezvényén.⁶⁵

Böszörményi Béla ügyvédet 1946 januárjában a praxisa gyakorlásától tiltották el, mert

⁶³ ZSOLNAY László, *Így védekezik Wünscher: „Hibát követtem el, nem néztem eléggé balra”*, Magyar Nemzet, 1945. július 31., 2.

⁶⁴ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A népbíróság elnapolta a tárgyalást Török Tibor ügyében*, Magyar Jövő, 1945. május 1., 3.

⁶⁵ Somogyi Ujság Képes Híradója, 1937. március 20.

kiderült róla, hogy korábban állítólag tagja, sőt, vezetőségi tagja volt a Kékek Klubjának.⁶⁶ Böszörményi Béla igazolási ügye egyébként még 1948-ben is folytatódott, amikor is a rendelkezésre álló források alapján az is bebizonyosodott az ügyvédről, hogy jobboldali politikai pályáját a Kékek Klubjában kezdte, később viszont szoros szálak, bizalmi kapcsolatok fűzték az Imrédy- és a Sztójay-kormányokhoz, valamint a nyilaskeresztes mozgalomhoz is.⁶⁷ Persze, hogy ebből mennyi volt igaz, az mára aligha tisztázható, a kommunista igazságszolgáltatási szervek ugyanis előszeretettel mosták össze az új rendszer ellenségeinek tartott emberek bármiféle jobboldali politikai tevékenységét a Nyilaskeresztes Párttal.

Dr. Szalay György mezőgazdasági kamarai titkár, a Kékek Klubja korábbi állítólagos titkára – aki népművelési igazolási eljárása során beismerte, hogy valóban tagja volt a Magyar Élet Pártjának és a Kékek Klubjának, noha azt is vallotta, hogy politikával nem foglalkozott – 1946

⁶⁶ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Eltiltották az ügyvédi gyakorlástól Böszörményi Bélát*, Hajdú-Bihari Napló, 1945. január 10., 3.

⁶⁷ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A Kékek Klubjában kezdte a nyilas Böszörményi – ugyan hol folytatja?*, Szabad Szó, 1948. szeptember 12., 2.

áprilisában az állását veszítette el azért, mert valaha a horthysta egyesület tagja volt.⁶⁸

A korabeli sajtóból tudjuk azt is, hogy dr. Zih Sándor budapesti orvost több horthysta egyesületben, így a Kékek Klubjában való tagság miatt 1947-ben öt évre eltiltották a hivatása gyakorlásától.⁶⁹

Peősz Ferenc csajági kisbirtokos, aki a sajtóforrások szerint azt sem igazán tudta, mi is volt az a Kékek Klubja, 1947-ben értetlenkedve kapott hatósági határozatot arról, hogy az egykori horthysta szervezetben való állítólagos tagsága miatt megfosztották a választójogától.⁷⁰

Egy meg nem nevezett kubikos, aki társadalmi helyzete okán korábban aligha lehetett tagja a főként úri származású személyeket tömörítő titkos szervezetnek, sajtóforrások szerint 1947-ben ugyancsak arról kapott határozatot, hogy választójogát elvesztette a Kékek Klubjában való

⁶⁸ [SZERZŐ NÉLKÜL], *Állásvesztésre ítélték a Kékek Klubja titkárát*, Hajdú-Bihari Napló, 1946. április 17., 2.

⁶⁹ [SZERZŐ NÉLKÜL], *32 egyesületi tagsággal 5 év eltiltást szerzett a titkos nyilaspárti belvárosi orvos*, Szabadság, 1947. december 16., 3.

⁷⁰ [SZERZŐ NÉLKÜL], *A Kékek Klubja*, Vásárhelyi Független Újság, 1947. augusztus 13., 2.

tagsága okán. Az illető azt sem igazán tudta, mi is volt korábban a Kékek Klubja.⁷¹ Ez az eset valószínűleg egy a számtalan példából, amikor a második világháború állampolgárokat helyi szinten visszaélésszerűen fosztottak meg a választójoguktól korábbi, állítólagos jobboldali magatartásuk alapján.

Bessenyei Lajost, Debrecen volt főispánját, aki a Sztójay-kormány alatt együttműködött a német megszállókkal, majd a háború után Németországba menekült, 1948-ban háborús és népellenes bűncselekményekért távollétében tizenkét évi fegyházbüntetésre ítélték. Az ítélet indoklásában elhangzott, hogy az egykori főispán vezetősége tagja volt több szélsőjobboldali szervezetnek, így többek között a Kékek Klubjának is.⁷²

Mikecz Ödönt, aki a Horthy-korszak egyik valóban befolyásos politikusa (többek között a Gömbös-kormány alatt Szabolcs vármegye

⁷¹ [SZERZŐ NÉLKÜL], *B-listás kubikos*, Alföldi Újság, 1947. augusztus 30., 1.

⁷² [SZERZŐ NÉLKÜL], *Távollétében 12 évi fegyházra ítélték Bessenyei Lajost, Debrecen volt főispánját*, Hajdú-Bihari Napló, 1948. június 29., 3.

főispánja, 1935-től a miniszterelnöki sajtóosztály vezetője, 1938-ban igazságügy-miniszter, 1940-től felsőházi tag) volt, a kommunista rendszer ugyancsak keményen meghurcolta. 1945 nyarán háborús és népellenes bűnök elkövetésével vádolták, ám 1945 decemberében szabadon engedték, majd 1947 áprilisában meg is szüntették ellene az eljárást. A volt miniszter egyébként nem tartozott a Horthy-korszak kifejezetten szélsőjobboldali politikusai közé, 1944-ben határozottan a német megszállás ellen foglalt állást. Az államvédelmi szervek azonban szabadon engedése után is folyamatosan megfigyelték, 1950-ben a politikai rendőrség személyi dossziét nyitott róla. 1951-ben végül Jászboldogházára telepítették ki, ami ironikus módon azzal a következménnyel járt, hogy a politikai rendőrség egy időre szem elől tévesztette. A kommunista hatóságok által a szemére hányt vétkek között többek között az is szerepelt, hogy korábban több jobboldali szervezet, többek között a Kékek Klubja tagja volt.⁷³ Ez történetesen igaz volt, ugyanis az

⁷³ TAKÁCS Tibor, *Megfigyelt, kitelepített, megfigyelt. Mikecz Ödön és a politikai rendőrség 1951 után, in Honukban otthontalanok. Tanulmányok az 1951. évi budapesti kitelepítések történetéből*, szerk. GYARMATI

egyesület huszonötéves jubileumi ünnepségéről beszámoló sajtóhír nevesíti Mikeczet, mint a szervezet prominens tagját,⁷⁴ a volt politikus azonban semmiképp sem szolgált rá arra a bánásmódra, amelyben az új magyar állam hatóságai részesítették.

1945 után a Kékek Klubja a történeti múlt része volt, és bár bizonyos tagjai sok más jobboldali világnézetű személyhez hasonlóan valószínűleg emigráltak, annak nem találtuk nyomát, hogy a világháború utáni években akár itthon, akár külföldön bármiféle aktivitást mutatott volna. A szervezet csendesen feledésbe merült, mint a két világháború közötti korszakban működő testvérszervezetei – olyannyira, hogy máig csupán töredékes információkkal rendelkezünk a működéséről...

György–PALASIK Mária, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2018, 251–273.

⁷⁴ [ISMERETLEN SZERZŐ], *A Kékek Klubja jubileumi díszgyűlései*, Debreczeni Újság, 1932. június 15., 3.

**A POLITIKAI RENDŐRSÉG JELENTÉSE
A KÉKEK KLUBJÁRÓL, A HORTHY-
KORSZAK ÁLLÍTÓLAG BEFOLYÁSOS
NEMESI SZERVEZETÉRŐL
BUDAPEST, 1947. OKTÓBER 31.**

Tárgy: Kékek Clubja

JELENTÉS

Budapest, 1947. október 31

A Club megalaulása és céljai:

A Kékek Clubja Debrecenben alakult 1907-ben. Eredetileg a nemesi, kékvérű, az úgynevezett dzsentrí családok összefogása volt a célja.

Az első tagok:

Kiss Pál

Vinnay Géza

Pető András

Patay Zoltán

Zoltán János

Szotyori Nagy Sándor

Beniske Imre

Az egyesület működését a háború megzavarta, újabb erőteljes formában a háború utáni ellenforradalmi években kezdte meg működését baráti társaság formájában. Akkor azonban működésének már erőteljesen politikai jellege lett. Mint az ellenforradalmi évek hangulatának egyik szülöttje, magában foglalta az ellenforradalmi dzsentrí társaság nagy részét. Ekkor már nem volt az az ártatlan nemesi társaság, aminek eleinte indult. Vacsoráikat a Gellért Szálló kék termében tartották, aminek a későbbi időben megbeszélés jellege lett. Tagjai kizárólag Horthy szűk környezetéből kerültek ki. A Club azonban csak átvitt értelemben volt annak nevezhető, csak régi tagok ajánlására lehetett belépni. Célkitűzései azonosak lettek a forradalom leverése után az Etelközi Szövetségével, tehát antiszemiták és erősen antibolsevisták voltak.

A Gellért Szállóban megtartott vacsorájukon, amely egész bizalmas körben lett megtartva, megbeszélték, hogy egyes miniszteri tárcát vagy fontosabb állami szerv élére ki kerüljön. Ugyanakkora részükre veszélyes baloldali egyének /Somogyi, Bacsó/ meggyilkolásának részleteit is megbeszélték. Tagjai sorában találjuk Prónayt és

Ostenburgot, akik részesei voltak az említett baloldali személyek meggyilkolásának. A vacsorákon több ízben részt vet maga Horthy is.

A Club az 1927-28-as évek folyamán engedett az ott uralkodó ellenforradalmi hangulatból, tagjai sorába felvett liberálisan gondolkozó egyéneket is. /Széll Kálmán volt belügyminisztert./⁷⁵

A Clubnak állandóan kapcsolatai voltak a többi titkos egyesületekkel /EX, Kettőskereszt Vérszövetség/. Igazolja ezt az is, hogy Wünscher Frigyes, aki egyébként jelentéktelen szerepet játszott a Kékek Clubjában, látszólag tagja volt az EX-nek és a Kettőskereszt Vérszövetségnek, tehát összekötőként szerepelt szerepelt az említett egyesületek között. Rajta kívül még többen is tölthettek be ilyen szerepet, azonban erre bizonyítékot beszerezni nem sikerült.

A Kékek Clubja a hasonló célra gomba módra szaporodó társadalmi és kulturális egyesületek között lassan elvesztette súlyát, és az

⁷⁵ A jelentéstevő itt mindenbizonnyal nem Széll Kálmán miniszterelnökre (1843–1915), hanem unokaöccsére, Széll Józsefre (1880–1956), a Darányi-kormány belügyminiszterére céloz.

1930-as évek végén megszűnt, feloszlott. Jelentésemhez csatolom a Kékek Clubja idáig megszerzett tagjainak névsorát.⁷⁶

Az irat jelzete: HU-ÁBTL-4.1. A-687. Eredeti, gépelt.

⁷⁶ A jelentés mellékletéül csatolt, körülbelül száz fős névsor közlésétől eltekintünk, mert csak néhány ismert történelmi személy nevét tartalmazza, akiket korábban már említettünk.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (HU-ÁBTL)

HU-ÁBTL-4.1. A-434. A magyar hírszerzési szolgálat 1. kötet (a magyar hírszerzési szolgálat módszerei 1936-ig).

HU-ÁBTL-4.1. A-686. Etelközi Szövetség.

HU-ÁBTL-4.1.A-650. Összefoglaló. Prónay-különítmény alakulása és tevékenysége 1919–1945.

HU-ÁBTL-4.1. A-687. Az 1919-es ellenforradalmi kormány által megalakított szervezetek (1947).

HU-ÁBTL-4.1. A-718. A Vannay-puccs polgári személyeinek bírósági töredékanyaga, valamint kapcsolatos iratok.

HU-ÁBTL-4.1. A-719. Zadravecz István tábori püspök “Hét év a táborban” című naplója dokumentumokkal.

HU-ÁBTL-4.1. A-720/1. A Horthy-rendszer jobboldali szervezetei.

HU-ÁBTL-4.1. A-879. 1919-es fehérterroristák anyaga.

HU-ÁBTL-4.1. A-881. Rongyos gárdisták, szabadcsapatok, különítményesek anyaga.

HU-ÁBTL-4.1. A-1047. Fehérház Bajtársi
Egyesület, Anti-Bolsevista Comité.

HU-ÁBTL-4.1. A-2124. Volt horthysta titkos
szervezetek.

HU-ÁBTL-V-93302. Wünscher Frigyes.

Bundesarchiv, Berlin (BArch)

BArch-R 1507/2129. Bajor sörpuccs.

BArch-R 1507/400. Organisation Escherich.

Orgesch Orka.

BArch-R 707/142. A bajor-magyar
kapcsolatokra vonatkozó iratok.

Budapest Főváros Levéltára, Budapest (HU-BFL)

HU-BFL-IV-1407-b-XI. üo.-151/1922. A
Budapesti Főkapitányság főkapitányi jelentése
Budapest székesfőváros tanácsának.

HU-BFL-VI-15-c-205/1945. A Magyar
Államrendőrség Budapesti Főkapitányság
Államrendészeti Osztálya jelentése a Kettőskereszt
Vérszövetség felosztatott egyesület adatai tárgyában
Budapest főváros főpolgármesteréhez, Budapest, 1945.
december 03.

HU-BFL-VII-1-d-10935/1924. Keő-Kucsera
István büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-8821/1920. Illy László és
társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-16193/1923. Márffy József és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-11717/1923. Bedő József és Dula József büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-10559/1925. A Kovács testvérek büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-198/1940. Kiss Gábor Jenő pere.

HU-BFL-VII-18-d-8963/1925. Kmetty Károly büntetőpere.

HU-BFL-VII-18-d-1923-03/041. Apor Viktor és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-18-d-1923-03/0610. Ulain Ferenc és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-18-d-193/1926. Windischgrätz Lajos és társai pere.

HU-BFL-VII-101-c-fegyenc-I-8184. Márffy József fogolytörzskönyve.

HU-BFL-XXV-1-a-659/1946. Balogh Ferenc büntetőpere.

HU-BFL-XXV-1-a-1945/778. Budaváry László büntetőpere.

HU-BFL-XXV-1-b-4587/1946. Márffy József igazolási eljárása.

HU-BFL-XXV-2-b-8311/1947. Dr. Minich József igazolási eljárása.

HU-BFL-XXV-2-b-4767/1946. Kovarcz Emil
népügyességi büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-e-1949/20630. Héjjas Iván és
társai népbíróági büntetőpere.

Hadtörténelmi Levéltár, Budapest (HU-HL)

HU-HL-VKF. A Magyar Királyi Honvéd
Vezérkar Főnöke Levéltára, 1919–1945.

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára, Szeged (HU-MNL-CSML)

HU-MNL-CSML-XXV-8-5-d-NB-148/1945.
Piroska János háborús és népellenes büntette.

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest (HU-MNL-OL)

HU-MNL-OL-K 27. Minisztertanácsi
jegyzőkönyvek, 1867–1944.

HU-MNL-OL-MOL-K 64-1920-2-60.
Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Megállapodás az elszakadt részekben folytatandó
irredenta szervezéséről, 1920.

HU-MNL-OL-K 64-1920-41-515.
Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Előterjesztés a külügyminiszter részére az elcsatolt
területeken megvalósítandó diverziós és
terrorcselekményekről, 1920.

HU-MNL-OL-K

64-1921-41-187.

Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Feljegyzés az elcsatolt területeken folytatandó
diverziós tevékenységről, 1921.

HU-MNL-OL-K-64-1921-41-199.

Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Schitler vezérkari alezredes feljegyzése a német és a
magyar irredenta szervezetek közötti együttműködés
tárgyában, 1921.

HU-MNL-OL-K-64-1921-41-221.

Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Jelentés a német ORKA és Orgesch irredenta
szervezetekkel való tárgyalásról, 1921.

HU-MNL-OL-K

64-1923-41-81.

Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai
– Masirevich Szilárd bécsi magyar követ számjeltávirata
a külügyminiszter részére, melyben arról számol be,
hogy Ludendorff német tábornok nála járt, és titkos
tárgyalást kezdeményezett Siménfalvy ezredessel, mint
a kormányzó bizalmi emberével, Bécs, 1923. február 6.

HU-MNL-OL-K 65 – Külügyminisztérium –
Politikai osztály – „D” (defenzív) referatúra iratai.

HU-MNL-OL-K 67. Külügyminisztérium –
Politikai hírszolgálati osztály.

HU-MNL-OL-K

149-1926-6-3473.

Belügyminisztérium rezervált iratai – A Magyar Királyi
Belügyminisztérium bizalmas körlevele a

törvényhatóságoknak és a rendőrkapitányságoknak a Nemzeti Munkavédelmi Tartalék a megszünt Kettőskereszt Vérszövetséggel való kapcsolatba hozása tárgyában, Budapest, 1926. március 5.

HU-MNL-OL-K 149-1926-6-4250.

Belügyminisztérium rezervált iratai – A titkos társaságok felfedése, 1926.

HU-MNL-OL-K 149-1924-1-2042.

Belügyminisztérium rezervált iratai – Siménfalvy Tihamér vszkt. ezredes felterjesztése a Kormányzó Katonai Irodájához Károlyi Mihály szabadkai tartózkodásáról, Budapest, 1924. október 1.

HU-MNL-OL-K 429-1926. 05. 07.–10. 14. A Magyar Távirati Iroda – Napi hírek – Frankper, 1926. május–október.

HU-MNL-OL-KS 274-f-11. cs.-44. őrzési egység. Jelentés az Etelközi Szövetségről.

HU-MNL-OL-K 429. Belügyminisztériumi levéltár – Kozma Miklós iratai.

HU-MNL-OL-P 1360. Magyar Országos Véderő Egylet.

HU-MNL-OL-P 2249-7. sorozat. Ébredő Magyarok Egyesülete.

HU-MNL-OL- P 2249-47. sorozat. Turáni Vadászok Országos Egyesülete.

HU-MNL-OL-P 2249-61. sorozat. Fehérház Bajtársi Egyesület.

HU-MNL-OL-P 2249-81. sorozat. Magyar Fajvédők Országos Szövetsége.

**VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár,
Budapest**

HU-VTIL-OHA – 45. sz. 53. Mester Miklós – interjú. Készítette Gyurgyák János–Varga Tamás, 1986.

Politisches Archiv, Berlin, (PA)

PA-AA-(B)-R 30531-Bd. 1. Szigorúan titkos bizalmas jelentés Budapestről a a német–magyar jobboldali együttműködésről, 1923. augusztus 23.

PA-AA-(B)-R-30531-Bd. 1. Boltze német követségi titkár szigorúan bizalmas feljegyzése az Ulain-ügyéről, 1923. november 10.

PA-AA-(B)-R-30531-Bd. 1. A német külügyminisztérium átirata a közrendvédelmi felügyeletet ellátó birodalmi megbízottnak, 1923. november 14.

PA-AA-(B)-R 30531-Bd. 1. Welczeck budapesti német nagykövet jelentése a Külügyi Hivatalnak az Ulain-ügyről, 1924. január 26.

Szakirodalmi források

ABLONCZY Balázs, *Teleki Pál*, Budapest, Osiris Kiadó, 2005.

ABLONCZY Balázs, *A frankhamisítás. Hálók, személyek, döntések*, Múltunk, 2008/1, 29–56.

ABLONCZY Balázs, *Keletre, magyar! A magyar turanizmus története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2016.

ABLONCZY Balázs, *A miniszterelnök élete és halála. Teleki Pál (1879–1941)*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2018.

ABLONCZY Balázs, *Ismeretlen Trianon*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2020.

ÁDÁM T. István, *A nyugat-magyarországi felkelés története*, Külpolitika Kiadása, Budapest, 1935.

A Grössz-per előkészítése, 1951, forráskiad. Szabó Csaba, Budapest, Budapest Főváros Levéltára–Osiris Kiadó, 2001.

A Horthy-korszak Magyarország jugoszláv szemmel. Délsláv levéltári források 1919–1941, forráskiad. HORNYÁK Árpád, Pécs–Bp., Kronosz Kiadó–MTA BTK Történettudományi Intézet, 2016.

ANDAHÁZI SZEGHY Viktor, *Trianontól Bledig. A Magyar Királyi Honvédség szervezése és lehetőségei 1920–1938 között*, Hadtudomány, 2019/3, 15–23.

Christopher ANDREW, *The Secret World. A History of Intelligence*, London, Penguin Books, 2019.

ANGYAL Béla, *Magyar szervezetek és mozgalmak Csehszlovákiában 1918–1921. I. rész*, Fórum, 2000/1, 13–20.

ANGYAL Béla, *Érdekvédelem és önszerveződés. Fejezetek a csehszlovákiai magyar pártpolitika történetéből*, Fórum Intézet–Lilium Aurum Kiadó, Dunaszerdahely, 2002.

ARDAY Géza, *A Johannita Rend Magyar Tagozatának arcképei. Hálakötet 90 esztendőért*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2014.

ÁROKAY Lajos, *Az önálló magyar katonai attaséi szolgálat előzményei 1918–1919*, Hadtörténelmi Közlemények, 1983/1, 73–95.

ÁROKAY Lajos, *A rejtett magyar katonai attaséi szolgálat első állomásbelyeinek felállítása, 1920–1923*, Hadtörténelmi Közlemények, 1983/3, 356–381.

ÁROKAY Lajos, *A rejtett magyar katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923–1928 között*, Hadtörténelmi Közlemények, 1983/4, 574–592.

A Wilhelmstrasse és Magyarország. Német diplomáciai iratok Magyarországról (1918–1934). I. kötet. Az 1920-as évek, forráskiad. NÉMETH István, Budapest, Magánkiadás, 2017.

A XX. század magyar beszédei, szerk. Vajda Barnabás, Budapest, Agave Kiadó, 2007.

Az Endre-Baky-Jaross-per, forráskiad KARSAI László, MOLNÁR Judit, Budapest, Cserépfalvi Kiadó, 1994.

B. STENGE Csaba, *Fejezetek a Rongyos Gárda kárpátaljai bevetésének történetéből I. A salánki megadás,* Acta Academia Beregsasiensis, 17. évfolyam, 2018, 39–66.

B. STENGE Csaba, *Magyar hadműveletek Kárpátalja visszacsatolása során, 1939. március. II. fázis (I. rész),* Sereg Szemle, 2018/2, 106–114.

B. STENGE Csaba,, *Magyar hadműveletek Kárpátalja visszacsatolása során, 1939. március. II. fázis (II. rész),* Sereg Szemle, 2018/3–4, 121–129.

B. STENGE Csaba, *Fejezetek a Rongyos Gárda kárpátaljai bevetésének történetéből II. Térképhelyesbítő a „vízkeresztí csatában”, 1939. január 6-án,* Limes, 2020/7, 43–58.

BALLA Tibor, *A trianoni békediktátum és az önálló magyar haderő*, Honvédségi Szemle, 2020/3, 109–122.

David V. BARRETT, *Titkos társaságok. Az ősiektől és rejtettektől a modernekig és álcázottakig*, ford. DARÓCZI Enikő, Budapest, Gold Book Kft., 2001.

David V. BARRETT, *The New Believers. Sects, 'Cults' and Alternative Religions*, London, Cassel Publishing, 2003.

BARTHA Ákos, *Bajcsy-Zsilinszky Endre. Életút és utóélet*, Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020.

BARTHA Ákos, *Az utolsó csepp a pohárban. Soltra József rendőr meggyilkolása*, in *Csoportosulás, lázadás és a társadalom terrorizálása. Rendészettörténeti Tanulmányok 2.*, szerk. JÁMBOR Orsolya Ilona–TARJÁN G. Gábor, Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2019, 28–44.

BARTHA Ákos, *Fajvédelem és ellenállás*, Regio, 2021/2, 251–271.

BARTHA Ákos, *Véres város. Fegyveres ellenállás Budapesten, 1944–1945*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

BARTHA Ákos, *A magyar fajvédelem útjai a második világháború idején*, in *Trianon után. Politikai gondolkodás és történetírás*, szerk. HÖNICH Henrik, Budapest, Századvég Kiadó, 2022, 187–210.

BARTHA Ákos, *Törzsökösök, rongyosok, turániak. Németellenes magyar fajvédelem 1938–1945*, Budapest, Ludovika Kiadó, 2023.

BARTHA Ákos–PÓCS Nándor–SZÉCSÉNYI András, *Egy bosszan „ébredő” túlélőművész. Zsabka Kálmán pályarajza (1897–1971) I. rész*, *Múltunk*, 2019/2, 138–180.

BARTHA Ákos–PÓCS Nándor–SZÉCSÉNYI András, *Egy bosszan „ébredő” túlélőművész. Zsabka Kálmán pályarajza (1897–1971) II. rész*, *Múltunk*, 2019/3, 234–276.

BELLÉR Béla, *Az ellenforradalom nemzetiségi politikájának kialakulása*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1975.

BEREND T. Iván, *Magyarország gazdasága az első világháború után 1919–1929*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1966.

Bethlen István titkos iratai, forráskiad. SZINAI Miklós–SZŰCS László, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1972.

BODÓ Béla, *The White Terror in Hungary. The Social World of Paramilitary Groups*, Austrian History Yearbook, 2011/42, 133–163.

BODÓ Béla, *Héjjas Iván. Egy ellenforradalmár élete*, 2000, 2010/10, 9–27.

BODÓ Béla, *Pál Prónay. Paramilitary Violence and Anti-Semitism in Hungary, 1919–1921*, The Carl Beck Papers in Russian and East-European Studies, No. 2101, Pittsburgh, University of Pittsburgh, 2011.

BODÓ Béla, *Favorites or Pariahs? The Fate of the Right-Wing Militia Men in Interwar Hungary*, Austrian History Yearbook, 2015/46, 327–359.

BODÓ Béla, *The White Terror. Antisemitic and Political Violence in Hungary, 1919–1921*, London, Routledge, 2019.

BODÓ Béla, *A fehérterror*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2022.

BODÓ Béla, *Oppression, Terror and "Split Legitimation". The Troubled Relationship between the Conservative Authoritarian State and Its Right-wing Critics in Hungary*

between 1919 and 1945, in *A Transnational History of Right-Wing Terrorism. Political Violence and the Far Right in Eastern and Western Europe since 1900*, szerk. Johannes DAFINGER–Moritz FLORIN, London, Routledge, 2022, 46–69.

BOROS Ferenc, *Magyar-csehszlovák kapcsolatok 1918-1921-ben*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1970.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Öt nemzedék, és ami előtte következik... A temesvári Levente-pör, 1919-1920*, Budapest, Noran Kiadó, 2006.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Ifj. Niamešsny Mihály és a temesvári Levente-per, 1919–1920*, Budapest, Helikon Kiadó, 2010.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Kisfiúk a nagy viharban. A temesvári „Levente-pör” – az első román „irredenta per” története, 1919–1922*, Budapest, Kortárs Kiadó, 2020.

BOTLIK József, *A nyugat-magyarországi felkelés. 1921. augusztus 28.- október 4.*, Valóság, 2007/3, 24–47, illetve 2007/4, 39–58.

BOTLIK József, *Nyugat-Magyarország sorsa, 1918–1921*, Vasszilvagy, Magyar Nyugat Könyvkiadó, 2012.

BÖDŐK Gergely, *Vörös- és fehérterror Magyarországon, 1919–1921*, PhD-értekezés, Eger, Esterházy Károly Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, 2018.

Timothy S. BROWN, *Weimar Radicals. Nazis and Communists Between Authenticity and Performance*, New York, Berghahn Books, 2009.

Csak szolgálati használatra! Iratok a Horthy-hadsereg történetéhez, 1919–1938, szerk. HETÉS Tibor, MORVA Tamásné, Budapest, Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, 1968.

Alexander CLIFFORD, *Hindenburg, Ludendorff and Hitler. Germany's Generals and the Rise of the Nazis*, London, Pen and Sword Military, 2021.

CSAPLÁR-DEGOVICS Krisztián, „Nekiünk nincsenek gyarmataink és bódítási szándékaink”. Magyar részvétel a Monarchia gyarmatosítási törekvéseiben a Balkánon (1867–1914), Budapest, ELKH Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2022.

CSELÉNYI Zsuzsanna, *Az Ébredő Magyarok Egyesülete (ÉME) működése 1918-1920*, *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Historia* 1991/20, 51–67.

CSONKA Laura, *Nemzetközi és hazai fellépés a népbiztosok megkegyelmezése érdekében*, Archívnet, 2015/3.

<https://archivnet.hu/politika/nemzetkozi-es-hazai-felleges-a-nepbiztosok-megkegyelmezese-erdekeben.html>

CSUNDERLIK Péter, *Radikálisok, ateisták, szabadgondolkodók. A Galilei Kör története (1908–1919)*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2017.

DEMETER Gábor, *Kisállami törekvések és nagyhatalmi érdekek a Balkán-háborúk idején (1912–1913)*, Budapest, Hungarovox Kiadó, 2007.

DEMETER Gábor, *A két Balkán-háború hadtörténete (1912–1913)*, Debreceni, Kossuth Egyetemi Könyvkiadó, 2008.

DEMETER Gábor, *Diplomatic Struggle for Supremacy over the Balkan Peninsula 1878–1914*, Szófia, Institute for Historical Studies, Bulgarian Academy of Sciences, 2017.

DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund, *Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között*, Nemzetbiztonsági Szemle, MMXV/I, 146–197.

Dokumentumok az 1918/19-es forradalmak Duna-Tisza közti történetéhez, szerk. ROMSICS Ignác, Kecskemét, Bács-Kiskun Megyei Levéltár, 1976.

DOMONKOS László, *A Héjjas-nyárfa árnyékában*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2018.

DÓSA Rudolfné, *A MOVE. Egy jellegzetesen magyar fasiszta szervezet*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972.

DROZDY Győző, *Elvett illúziók. Drozdy Győző emlékiratai*, szerk. PAKSY Zoltán, Budapest, Kossuth Kiadó, 2007.

ERDÉLYI Péter, *Képviselőtestületi választások 1929-ben Csongrádon*, Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2003, szerk. ERDÉLYI Péter–SZŰCS Judit, Szeged, Móra Ferenc Múzeum, 2002, 119–125.

ERDEÖS László, *A magyar honvédelem egy negyedszázada 1919-1944*, szerk. BABUCS Zoltán, Gödöllő, Attraktor Kiadó, 2007.

FÁBIÁN Máté, *Borbély-Maczkó Emil (1887–1945). Politikai életrajz*, PhD-értekezés, Eger, Esterházy Károly Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskola, 2019.

FÁBIÁN Máté, *Egy fajvédő főispán. Borbély-Maczkai Emil (1887–1945)*, Budapest, Kronosz Kiadó–Magyar Történelmi Társulat, 2020.

FAZEKAS Csaba, *Probászka Ottokár és a „hungarizmus” fogalmának genezise*, Múltunk, 2017/1, 4–34.

FEGYŐ János, *Adalékok a szélsőjobboldal fokozódó szervezkedésének történetéhez a gazdasági világválság éveiben*, A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Évkönyve, 1967–1968, 261–289.

FIZIKER Róbert, *Habsburg kontra Hitler. Legitimisták az anschluss ellen, az önálló Ausztriáért*, Budapest, Gondolat Kiadó, 2010.

FODOR Miklós Zoltán, *Az Etelközi Szövetség története*, Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve, 2007/XXXI, 118–156.

FORGÁCS Balázs, *Gerillák, partizánok, felkelők. Az irreguláris hadviselés elméletének története – korunk kihívásai*, Budapest, HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft., 2020.

FOGARASSY László, *A Prónay-Ranzenberger pör (1930–1932)*, Soproni Szemle, 1978/1, 23–40.

Norbert FREI, *National Socialist Rule in Germany. The Führer State 1933–1945*, Oxford, Oxford University Press, 1987.

GARAMI Erika, *Az 1920-as évekbeli magyarországi frankhamisítás numizmatikai vonatkozásai*, Numizmatikai Közlöny, 2003-2004/CII–CIII, 65–71.

GERGELY Ernő–SCHÖNWALD Pál, *A Somogyi–Bacsó-gyilkosság*, Budapest, Kossuth Kiadó, 1978.

GERGELY Jenő, Gömbös Gyula. *Politikai pályakép*, Budapest, Vince Kiadó.

GELLÉRT Ádám, *Egy antiszemita hármass-rablógyilkosságtól a kegyelemig*, Index.hu, 2018. október 26.
<https://index.hu/techtud/tortenelem/2018/10/26/mit-kezdjünk-hejjas-ivannal-100-ev-utan/> Letöltés ideje: 2022. 11. 18.

GELLÉRT Ádám, *Horthy Miklós és a politikai alapú büntetlenség. Gellért Ádám viszontválasza Máthé Áronnak*, Clio Intézet honlapja, 2020. 04. 13.
<https://www.clioinstitute.hu/single-post/2020/04/13/Horthy-Mikl%C3%B3s-%C3%A9s-a-politikai-alap%C3%BA->

b%C3%BCntetlens%C3%A9g-Gell%C3%A9rt-
%C3%81d%C3%A1m-vizszontv%C3%A1lasza-
M%C3%A1th%C3%A9-
%C3%81ronnak?fbclid=IwAR26NycbSt8AmGPiRp3
EiMVho3zmyHl1Cnostt6nmqb3MePgyo1xwTtBK24
Letöltés ideje: 2022. 04. 14.

GELLÉRT Ádám, Béla Bodó: *The White Terror. Antisemitic and Political Violence in Hungary, 1919–1921*, (*Mass Violence in Modern History* 5.), Routledge, London–New York 2019. 333 oldal, Századok, 2020/4, 892–894.

GERGELY Ferenc–KISS György, *Horthy leventéi. A leventeintézmény története*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1976.

Robert GERWARTH, *The Vanquished. Why the First World War Failed to End, 1917–1923*, Farrar, Straus and Girou, 2016.

Robert GERWARTH–John HORNE, *Paramilitarizmus az első világháború után*, ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erők Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 13–32.

Robert GERWARTH, *Harc a Vörös Szörnyeteggel. Ellenforradalmi erőszak Közép-Európa vereséget szenvedett államaiban*, ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 71 –92.

GOTTFRIED Barna, *Thuróczy István és a román király elleni merénylet*, Székelyföld, 2010/7, 79–101.

GOTTFRIED Barna–NAGY Szabolcs, *A Székely Hadosztály története*, Csíkszereda, Csíkszereda Kiadóhivatal, 2019.

G. SOÓS Katalin, *A nyugat-magyarországi kérdés 1918–1919*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967.

G. SOÓS Katalin, *Magyar–bajor–osztrák titkos tárgyalások és együttműködés, 1920–1921*, Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Historica, 1967/XVII, 3–43.

G. SOÓS Katalin, *Burgenland az európai politikában 1918–1921*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971.

GULYÁS László, *A Horthy-korszak külpolitikája 1. Az első évek 1919–1924*, Máriabesenyő, Attraktor Kiadó, 2012.

GULYÁS Martin, *Az 1945-ös csongrádi földosztás vesztesei*, Emlékeztető, 2016/1–2, 52–68.

GYURGYÁK János, *Magyar fajvédők*, Budapest, Osiris Kiadó, 2012.

Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017.

Hadtudományi Lexikon. Új kötet, főszerk. KRAJNCZ Zoltán, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019.

HATOS Pál, *Az elátkozott köztársaság. Az 1918-as összeomlás és forradalom története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2018.

HATOS Pál, *Rosszifűk világforradalma. Az 1919-es magyarországi tanácsköztársaság története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

HATOS Pál, *Veszedelemes viszonyok? A két világháború közötti katolikus–protestáns versengés történelmi kontextusai*, in *Trianon után. Politikai gondolkodás és történetírás*, szerk.

HŐNICH Henrik, Budapest, Századvég Kiadó, 2022, 137–166.

HÉJJAS Iván, *Légi jog*, Első Kecskeméti Hírlapkiadó- és Nyomda Rt, 1934.

HETÉNYI IMRE, *Amikor a rend őrre voltam*, Budapest, Pantheon Kiadás, 1941.

Ulrike Claudia HOFFMANN, „*Verräter verfallen der Feme!*” *Fememorde in Bayern in den zwanziger Jahren*, Köln-Weimar, Böhlau Verlag, 2000.

HOLLÓSI Gábor, *Országgyűlési választási rendszer a Horthy-korszak Magyarországon*, Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás 2015/1, 115–133.

Horthy Miklós titkos iratai, forráskiad. SZINAI Miklós, SZŰCS László, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1965.

HORTHY Miklós, *Emlékirataim*, Budapest, Európa Kiadó, 1990.

HOLLÓS Ervin–LAJTOS Vera, *Horthy Miklós, a fehérek vezére*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1985.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. I. Az ellenforradalom hatalomra jutása és rémuralma Magyarországon 1919–1921, forráskiad. KARSAI Elek, KUBITSCH Imre, NEMES Dezső, PAMLÉNYI Ervin, Budapest, Szikra Kiadó, 1956.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. II. A fasiszta rendszer kiépítése Magyarországon 1921–1924, forráskiad. KARSAI Elek, NEMES Dezső, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1959.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. III. Az ellenforradalmi rendszer gazdasági helyzete és politikája Magyarországon 1924–1926, forráskiad. KARSAI Elek, NEMES Dezső, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1959.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. IV. Az ellenforradalmi rendszer külpolitikája 1927. január 1–1931. augusztus 24., forráskiad. KARSAI Elek, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1967.

Iratok az igazságszolgáltatás történetéhez 2., szerk. HORVÁTH Ibolya–SOLT Pál–SZABÓ Győző–ZANATHY János–ZINNER Tibor, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1993.

JAGADICS Péter, *A Horthy-hadsereg Nemzetvédelmi Szolgálat*, Szakmai Szemle – A Katonai Biztonsági Hivatal Tudományos Tanácsának szakmai kiadványa, 2010/3, 191–205.

JANKOVICH Arisztid, *A Nemzeti Hadsereg (1919)*, forráskiad. GYÖRGY Sándor, Budapest, Szülőföld Könyvkiadó–Trianon Múzeum, 2019.

Nigel H. JONES, *Hitler's Heralds. The Story of the Freikorps, 1918–1923*, Dorset, Barns and Noble, 1995.

KÁDÁR Gábor–VÁGI Zoltán, *Antiszemita atrocitások, gyilkosságok, pogromok a fehérterror időszakában*, ELTE Társadalmi Konfliktusok Kutatóintézete, 2010.

http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=138:antiszemita-atrocitasok-gyilkossagok-pogromok-a-feherterror-idszakaban-&catid=16:esetek

KÁDÁR LYNN Katalin, *Eckhardt Tibor amerikai évei, 1941–1972*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2006.

KÁNTÁS Balázs, *A Duna–Tisza közti dosszié. Három alapvető forrás a Duna–Tisza közti paramilitáris erőszak történetéhez, 1919–1924*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság. 2020.

KÁNTÁS Balázs, *A különítményesek nyomában. Tanulmány és források Héjjas Iván paramilitáris vezető és különítménye tevékenységéről, 1919–1923.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság. 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Váry Albert koronaüggyész-bélyettes összefoglaló jelentése a fehérterror Duna-Tisza közén zajlott eseményeiről, 1922.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság. 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Konszolidáció kézigránáttal?: Az Ébredő Magyarok Egyesületének antiszemita indíttatású jászkarajenői merényletéről, 1922,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság. 2020.

KÁNTÁS Balázs, *A csongrádi bombamerénylet. Sajtó- és egyéb források a Horthy-korszak egyik antiszemita terrorcselekményének kontextusához, 1923–1924,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.

KÁNTÁS Balázs, *A Csocsó bácsi-féle összeesküvés: Apor Viktor tartalékos honvéd főhadnagy és társai hatalomátvételi terve, 1923,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Árnyékkatonák és árnyékpolitikusok. Újabb dokumentumok a Horthy-korszak első éveinek radikális jobboldali titkos paramilitáris szervezeteinek működéséről, 1923–1926*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Héjjas Iván paramilitáris vezető és különítménye szerepe a Duna-Tisza közí fehérterrorban, valamint az ellenük lefolytatott ügyészí vizsgálát, 1920–1922*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Documenta Paramilitaria Hungarica. Tanulmány és történeti források a Kettőskereszt Vésztövetség titkos irreguláris katonai alakulat tevékenységéről. 1919–1945*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.

KÁNTÁS Balázs, *Fehérterror a Duna–Tisza közén: Héjjas Iván főhadnagy és különítménye tevékenysége, 1919–1921. White Terror in the Danube–Tisza Interfluve The Activities of First Lieutenant Iván Héjjas and His Detachment, 1919–1921*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *Milicisták, puccsisták, terrorfiúk*. Budapest, Művészeti és Irodalmi Jelen Kft., 2021.

KÁNTÁS Balázs, *Rendőrgyilkosság az Oktogonnál: Tanulmány és levéltári források Soltra József rendőr meggyilkolásának körülményeihez és politikai kontextusához, 1920.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *Antibolsevizmus, irredentizmus, antiszemitizmus, terrorizmus: A Kovács testvérek irredenta indíttatású bűncselekményei és ellentmondásos kapcsolatuk a magyar állami szervekkel, 1923–1925.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *A bombaper. A Horthy-korszak első éveinek egyik legnagyobb büntetőpere és politikai kontextusa, 1922–1926.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *„Szép napok” a Britannia Szállóban: Adatok és levéltári források a magyarországi fehérterror egyik hírbetűt irreguláris katonai alakulatának fővárosi atrocitásaihoz, 1919–1920.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *A bombamerényletek kora: Levéltári források a Horthy-korszak első éveinek politikai*

terrorizmusához, 1922–1924. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *A Brief and Fragmented History of Radical Right-Wing Paramilitary Formations in Hungary in the 1920s.* New Delhi, AkiNik Publications, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *The Dream of the White Internationale: Secret Hungarian-German-Austrian Negotiations and Attempts of Military Cooperation, 1919-1923.* New Delhi, AkiNik Publications, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *The Period of Bomb Attacks: Paramilitary Formations and Terrorism in Hungary in the First Years of the Horthy-Era, 1922-1924.* Zittau, Weser Books, 2022.

KÁNTÁS Balázs, *A Kettőskereszt Vérszövetség: Egy titkos irreguláris katonai szervezet tevékenysége az 1920-as évek Magyarországon. The Double Cross Blood Union: A Secret Irregular Military Formation and its Activity in Hungary During the 1920s.* Budapest, Line Design Kiadó, Rerum Fides 4., 2022.

KÁNTÁS Balázs, Héjjas Iván. *Vázlat egy magyar radikális jobboldali katonatiszt-politikus életrajzához és kapcsolatrendszeréhez,* Budapest, Hungarovox Kiadó, 2022.

KARSAI Elek, *Számjeltávirat valamennyi magyar királyi követségnek*, Budapest, Táncsics Kiadó, 1969.

KARSAI László, *Szálasi Ferenc. Politikai életrajz*, Budapest, Balassi Kiadó, 2016.

Janet KERÉKES, *Álarcosbál a Fehér Keresztben. A zsidó asszimiláció*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2018.

KERÉKES Lajos, *Olaszország, Magyarország és az osztrák Heimwehr-mozgalom*, Történelmi Szemle, 1961/2, 199–216.

KERÉKES Lajos, *Ausztria történelme 1918–1955*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1966.

KERÉKES Lajos, *Hitler-puccs a sörházban*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1976.

KERÉPESZKI Róbert, *A politikai és társadalmi élet határán. A Társadalmi Egyesületek Szövetsége a Horthy-korszakban*, in „...nem leleplezni, hanem megismerni és megérteni”. Tanulmányok a 60 éves Romsics Ignác tiszteletére, szerk. GEBEI Sándor – IFJ. BERTÉNYI Iván – RAINER M. János, Eger, Esterházy Károly Főiskola, 373–388.

KEREPESZKI Róbert, *A Turul Szövetség 1919–1945. Egyetemi ifjúság és jobboldali radikalizmus a Horthy-korszakban*, Máriabesenyő, Attraktor Kiadó, 2012.

KEREPESZKI Róbert, *A Vitézi Rend, 1920–1945*, Máriabesenyő, Attraktor Kiadó, 2013.

KEREPESZKI Róbert, *Darányi Kálmán. Pályakép, személyiség, korrajz*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2018.

David KING, *The Trial of Adolf Hitler. The Beer Hall Putsch and the Rise of the Nazi Germany*, London–New York, W. W. Norton and Company, 2017.

KIRSCHNER Béla, *A „szakszervezeti kormány” hat napja, 1919*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1968.

KOLONTÁRY Attila, *Alekszej von Lampe, Vrangel báró katonai képviselője Magyarországon*, Pécs, PTE BTK Történettudományi Intézet –Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoport, MOSZT-füzetek 1., 2015.

KOMORÓCZY Géza, *A zsidók története Magyarországon II. 1849-től a jelenkorig*, Pozsony, Kalligram, 2012.

KONOK Péter, *Az erőszak kérdései 1919–1920-ban. Vörösteror–fehérterror*, Múltunk, 2010/3, 72–91.

KÓRÓDI Máté, *Adattár a Magyar Nemzeti Hadsereg különítményes csoportjai és más fegyveres szervek által elkövetett gyilkosságokról, 1919. augusztus 3.–1921. október 23.*, Budapest, Clio Intézet, Clio Kötetek 2., 2020.

KOVÁCS Tamás, *Adalékok a Magyar Királyi Külügyminisztérium szerepéhez az államvédelemben és az államrendészetben*, Fons, 2008/1, 81–94.

KOVÁCS Tamás, *Az ellenforradalmi rendszer politikai rendészetének genezise, 1919–1921*, Múltunk, 2009/2, 64–92, 75.

KOVÁCS Tamás, *Megfigyelés, internálás, deportálás. Az internálás és a toloncolás kérdésköre a két világháború között, különös tekintettel a II. világháború korára*, PhD-értekezés, Pécs, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Interdiszciplináris Doktori Iskola, 2013.

KOVÁCS Tamás, *A Nemzeti Hadsereg és a tiszti különítmények*, in *Csoportosulás, lázadás és a társadalom terrorizálása. Rendészettörténeti Tanulmányok 2.*, szerk. JÁMBOR Orsolya Ilona–TARJÁN G. Gábor, Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2019, 151–172.

KOVÁCS Tamás, *A Honvédelmi Minisztérium „T” Szervének létrejötte és működése, avagy elhárítás és kémkedés az I. világháború végétől a bethleni konszolidációig*, Budapest, Nemzeti Közszerolgalati Egyetem, 2020.

KOVÁCS Zoltán András, *Láday Istvánnak, a Szálasi-kormány belügyminisztériumi államtitkáranak fogságban írott feljegyzései*, Lymbus, 2008/6, 321–355.

KOVÁCS M. Mária, *Liberalizmus, radikalizmus, antiszemizmus. A magyar orvosi, ügyvédi és mérnöki kar politikája 1867 és 1945 között*, Budapest, Helikon Kiadó, 2001.

KÖPFLER Balázs, *Friedrich István szerepe a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának létrejöttében és felbomlásában*, Közép-Európai Közlemények, 2017/4, 83–100.

KÖSZEGVÁRI Tibor, *Diverzió*, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984.

KRISTÓ NAGY István, *A nyilasok*, Budapest, Ezredvég Alapítvány, Z-füzetek 28., 1991.

Gabriele KRÜGER, *Die Brigade Erhardt*, Hamburg, Leibnitz Verlag, 1971.

John T. LAURIDSEN, *Nazism and the Radical Right in Austria, 1918–1934*, Koppenhága, The Royal Library–Museum Tusculanum Press, 2007.

L. NAGY Zsuzsa, *Szabadkőművesek*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.

L. NAGY Zsuzsa, *Egy politikus polgár portréja. Rassay Károly*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2006.

Magyarország a második világháborúban. Lexikon A-Zs, főszerk. SIPOS Péter, Budapest, Petit Real Könyvkiadó–Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete–Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum–Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem–Magyar Hadtudományi Társaság, 1997.

Magyarországi politikai pártok lexikona, 1846–2010, főszerk. VIDA István, Budapest, Gondolat Kiadó, 2011.

Magyarország történeti kronológiája 3. 1848–1944, szerk. BENDA Kálmán, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1983.

Magyar pokol. A magyarországi fehérterror betiltott és üldözött kiadványok tükrében, szerk. MARKOVITS Györgyi, Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1964.

MAJOR Ákos, *Népbíráskodás és forradalmi törvényesség. Egy népbíró visszaemlékezései*, szerk. ZINNER Tibor, Budapest, Minerva Könyvkiadó, 1988.

MÁRKUS László, *Károlyi Gyula-kormány bel- és külpolitikája*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1968.

Megfigyelés alatt. Dokumentumok a horthysta titkosrendőrség működéséről 1920 –1944, forráskiad. BERÁNNÉ NEMES Éva, HOLLÓS Ervin, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977.

Susanna MEINL, *Nationalsozialisten gegen Hitler. Die nationalrevolutionäre Opposition um Friedrich Wilhelm Heinz*, Berlin, Siedler Verlag, 2000.

Armin MOHLER, *Die Konservative Revolution in Deutschland 1918–1932. Ein Handbuch*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1989.

Paolo MORISI, *Hell in the Trenches. Austro-Hungarian Stormtroopers and Italian Arditi in the Great War*, Warwick, Helion and Company, 2018.

Jun NAKATA, *Der Grenz- und Landesschutz in der Weimarer Republik 1918–1933. Die geheime Aufrüstung und die deutsche Gesellschaft*, Rombach Verlag, Freiburg im Breisgau, 2002.

NÁNÁSI László, *A jogrend szolgálatában. Váry Albert élete és működése, 1875–1943*, Budapest, Magyarország Legfőbb Ügyészsége, 2015.

NÁNDORI Pál, *A birtenbergi fegyverszállítás*, Hadtörténelmi Közlemények, 1968/4, 636–657.

NÁNDORI Pál, *A Marseilles-i gyilkosság nemzetközi jogi vonatkozásai*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972.

NEMES Dezső, *Az ellenforradalom története Magyarországon 1919–1921*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967.

NÉMETH István, *Magyarok és németek (1914–1934)*, Budapest, Magánkiadás, 2017.

NÉMETH István, *Császárságból diktatúrába. Németország a 20. század első felében*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017.

NÉMETH István, *A Wilhelmstrasse és Magyarország. Az 1920-as évek (1. rész)*, Valóság, 2017/6, 45–80.

NÉMETH István, *Német haditengerészeti és légügyi lépések a versailles-i békeszerződés kijátszására a weimari köztársaság (1919–1933) éveiben*, Acta Academiae Agriensis. Sectio Historiae, 2017/XLIV, 523–534.

OLASZ Lajos, *A kormányzóhelyettesi intézmény története, 1941–1944*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2007.

OLASZ Lajos, *Tervek a Felvidék visszafoglalására 1920-ban*, Közép-Európai Közlemények, 2020/4, 89–114.

ORMOS Mária, *Hitler*, Budapest, T-Twins Kiadó, 1994.

ORMOS Mária, *Mussolinitől Hitlerig*, in *Akik nyomot hagytak a 20. századon. Diktátorok – diktatúrák*, szerk. ERÉNYI Tibor, Budapest, Napvilág Kiadó, 1997, 27–47.

ORMOS Mária, *Egy magyar médiavezér. Kozma Miklós*, Budapest, PolgArt Kiadó, 2001.

PAKSA Rudolf, *Szélsőjobboldali pártok és mozgalmak a Horthy-korszakban*, Kommentár, 2007/5, 68–75.

PAKSA Rudolf, *A magyar szélsőjobboldal története*, Budapest, Osiris Kiadó, 2012.

PAKSA Rudolf, *Magyar nemzetiszocialisták. Az 1930-as évek új szélsőjobboldali mozgalma. pártjai, politikusai, sajtója*, Budapest, Osiris Kiadó–MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2013.

PAKSA Rudolf, *A numerus clausus, Gróf Bethlen István és kora*, szerk. NAGY Zsejke, Budapest, Osiris Kiadó, 2014, 137–157.

PAKSA Rudolf, *A fehérterror „logikája”. Események, olvasatok, kontextusok*, in *Terror 1918-1919. Forradalmárok, ellenforradalmárok, megszállók*, szerk. MÜLLER Rolf–TAKÁCS Tibor–TULIPÁN Éva, Budapest, Jaffa Kiadó, 2019, 217–245.

PAKSY Zoltán, *Nyilas mozgalom Magyarországon 1932–1939*, Budapest, Gondolat Kiadó, 2013.

PAPP István, *A magyar népi mozgalom története, 1920–1990*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2012.

PAPP István, *Szemek a láncban. Játsszámák a magyar állambiztonság történetében*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2015.

PAPP István, *Fehér Lajos. Egy népi kommunista pályaképe*, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2018.

PÁSZTOR Mihály, *A fébérterror néhány jelensége. Pest megye 1919–1920*, Budapest, Pest Megyei Levéltár, 1985.

PATAKI Ferenc, *Az ellenforradalom hadserege 1919–1921*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1973.

PELLE János, *Gázkamra a sörgyárban? Munkaszolgálatosok Kőszegen és orvosuk népbírósági pere*, Életünk, 2017/1, 1–29.

PINTÉR István, *Ki volt Horthy Miklós?*, Budapest, Zrínyi Könyvkiadó, 1968.

PÓCS Nándor, *Varjúsereg. Kováts Tivadar és a magyar fajvédelem láthatatlan útjai*, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2022.

PORKOLÁB Imre, *Az aszimmetrikus hadviselés adaptációja. A tradicionális és irreguláris hadikultúrák összecsapásainak vizsgálata*, Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020.

PÖLÖSKEI Ferenc, *Hungary After Two Revolutions 1919–1922*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980.

PRÓNAY Pál, *A határban a halál kaszája. Fejezetek Prónay Pál naplójából*, forráskiad. PAMLÉNYI Ervin, SZABÓ Ágnes, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1963.

PÜSKI Levente, *A Horthy-korszak szürke eminenciása. Károlyi Gyula (1871–1947)*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2016.

PÜSKI Levente, *A Horthy-korszak politikai rendszere*, in *A Horthy-korszak vitatott kérdései*, Budapest, Kossuth Kiadó, 55–74.

RESPERGER István, *Die Risiken, Herausforderungen, und Bedrohungen. Die Rolle der Streitkräfte in den neuen bewaffneten Konflikten aus ungarischen Sicht*, Hamburg, Hamburg University of Applied Sciences, 2003.

RESPERGER István–KISS Álmos Péter–SOMKUTI Bálint, *Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Kis háborúk nagy hatással*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2013.

RESPERGER István, *Stratégiák és fogalmak háborúja, az aszimmetrikus hadviselés hadtudományi megközelítése*, Hadtudomány, 2016/26, 37–50.

RESPERGER István, *A válságkezelés és a hibrid haviselés*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018.

Alexandra ROBBINS, *Secrets of the Tomb. Skull and Bones, the Ivy League, and the Hidden Paths of Power*, Back Bay Books, Boston–New York, 2002.

ROMSICS Ignác, *Franciaország, Bethlen és a frankhamisítás*, Történelmi Szemle, 1981/1, 67–86.

ROMSICS Ignác, *A Duna–Tisza közze hatalmi-politikai viszonyai 1918–19-ben*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982.

ROMSICS Ignác, *A trianoni békeszerződés*, Budapest, Helikon Kiadó, 2015.

ROMSICS Ignác, *A Horthy-korszak*, Budapest, Helikon Kiadó, 2017.

ROMSICS Ignác, *A nagy háború és az 1918–1919-es magyarországi forradalmak*, Helikon Kiadó, Budapest, 2018.

ROMSICS Ignác, *Bethlen István*, Budapest, Helikon Kiadó, 2019.

ROMSICS Ignác, *Honmentők/honvesztők*, Budapest, Helikon Kiadó, 2021.

RÓNA Tamás, *A kecskeméti zsinagóga és hívei*, in *OR-ZSE Évkönyv 2004–2007*, szerk. SCHÖNER Alfréd, Országos Rabikéző – Zsidó Egyetem–Gabbiano Print Kft., Budapest, 2008, 373–380.

RÓNA Tamás, *Judaizmus és közösségtörténet. Kecskemét rabbijainak működése történet-szociológiai aspektusból*, PhD-

értekezés, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, 2010.

RÓNA Tamás–SCHINDLER Iván, *Schindler József szegedi főrabbi emlékezete*, Szeged, Szegedi Zsidó Hitközség dr. Birnfeld Sámuel Könyvtára, 2019.

RÓNA Tamás, *Judaizmus és községtörténet. Kecskemét rabbijainak működése történet-szociológiai megközelítésben*, Budapest, Magyarhoni Zsidó Imaegylet (ZSIMA), 2022.

RÓNA Tamás, *Az örökös éjszakája. Válogatott zsidó vallástudományi tanulmányok*, Budapest, Magyarhoni Zsidó Imaegylet (ZSIMA), 2022.

RÓNA Tamás, *Lásd túl a falakon! Tamás Róna főrabbi válogatott tanításai, beszédei, előadásai*, Budapest, Magyarhoni Zsidó Imaegylet (ZSIMA), 2022.

RÓNA Tamás, *A község szolgálatában. Kecskemét négy neves rabbijának pályarajza a dualizmustól a Kádár-korszakig*, Budapest, Magyarhoni Zsidó Imaegylet (ZSIMA), 2022.

RÓNA Tamás, *Kiáltó folyam, avagy a bullámtörés analógiája. Róna Tamás főrabbi egybegyűjtött írásai*, Budapest, Magyarhoni Zsidó Imaegylet (ZSIMA), 2022.

Thomas L. SAKMYSTER, *Hungary's Admiral on Horseback. Miklós Horthy, 1918–1944*, Washington, Columbia University Press, 1994.

Karin SCHAEFER, *German Military and the Weimar Republic. General Hans von Seeckt, General Erich Ludendorff and the Rise of Hitler*, London, Pen and Sword Military, 2020.

SCHUTZBACH Csaba, *Friedrich István. 100 éve történt az őszirózsás forradalom*, Veszprém, Magyar Vidék 56-os Szervezet Országos Központja, 2018.

SERFŐZŐ Lajos, *A titkos társaságok és a konszolidáció 1922–1926-ban*, Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Historica, Tomus LVII, 1976, 3–60.

SHVOY Kálmán, *Shvoy Kálmán titkos naplója és emlékirata 1920–1945, forráskiad* Pernecki Mihály Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1983.

Jean-François SIGNIER, *Titkos társaságok*, Athenaeum Kiadó, Budapest, 2006.

SIMON István, *Egy „keresztény-nemzeti” csúcsmenedzser, Wünscher Frigyes*, Múltunk, 2006/2, 31–53.

SIPOS Péter, *A konspiráció mítosza. Titkos szerveződések Magyarországon 1919–1944*, Beszélő, 1995/29–30.

SOMBOR-SCHWEINITZER József, *Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor-Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról, 1932–1943*, forráskiad. KOVÁCS Tamás, Budapest, Gondolat Kiadó, 2009.

SOÓS László, *A Nemzeti Munkavédelmi Szervezet létrehozása és tevékenységének első évei, 1921–1926*, Levéltári Szemle, 1979/1–2, 277–291.

SŐREGI Zoltán, *Egy felemás diverzánsakció. Szabadcsapatok Kárpátalján 1938 őszén*, Felderítő Szemle, 2009/4, 148–156.

SŐREGI Zoltán, *Adalékok a marseille-i merénylethez*, Archívnet, 2013/4.

https://archivnet.hu/hadtortenet/adalekok_a_marseill_ei_merenylet_hatterezhez.html

SUBA János, *Karhatalmi formációk Magyarországon 1918–1920*, Rendvédelem-történeti Füzetek 2008/18, 131–142.

SUBA János, *A Nemzeti Hadsereg csendőralakulatai 1919–1921*, Közép-európai Közlemények, 2015/4, 47–60.

SUBA János, *Polgárőrség szervezése 1919–1921*, Rendvédelem-történeti Füzetek, 2018/56, 131–144.

SZABÓ Ferenc SJ, *Probászka Ottokár élete és műve (1858–1927)*, Budapest, Szent István Társulat, 2007.

SZAKÁLY Sándor, *A magyar katonai felső vezetés, 1938–1945*, Budapest, Ister Kiadó, 2001.

SZAKÁLY Sándor, *Honvédség és tisztikar 1919–1947*, Budapest, Ister Kiadó, 2002.

SZAKÁLY Sándor, *Napló, naplószerű emlékirat, emlékirat?. Shvoy Kálmán titkos naplója és emlékirata 1918–1945 nyomán a naplóíró felelősségéről és a forráskritika fontosságáról*, in *Emlékirat és történelem*, szerk. HORVÁTH Jenő–PRITZ Pál. Budapest, 2012. Magyar Történelmi Társulat – Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság. 82–98.

SZAKÁLY Sándor, *Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918–1922*, in A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületei, szerk. BODA József–PARÁDI József, Budapest, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság–Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2014, 101–116.

SZAKÁLY Sándor, *A 2. vkf. osztály, Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéről, 1918–1945*, Budapest, Magyar Napló Kiadó–Veritas Történetkutató Intézet, 2015.

SZAKÁLY Sándor, *Az Evidenzbürotól az önálló magyar katonai hírszerzés megteremtéséig*, Felderítő Szemle, 2016/11, 64–74.

Szakmatörténeti szemelvények, forráskiad. BODA József–DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund–SZILI László, Budapest, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2014.

SZÁSZ László, Bánffy Miklós. *Az erdélyi szellem arisztokratája*, Budapest, Magyar Művészeti Akadémia, 2020.

SZÁVAI Ferenc, *Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlásának következményei. Az államutódlás vitás kérdései*, Pécs, Pro Pannonia Kiadó, 2004.

SZEKÉR Nóra, *A Magyar Közösség története*, PhD-értekezés, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, 2009.

SZEKÉR Nóra, *Titkos társaság. A Magyar Testvéri Közösség Története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2017.

SZERÉNYI Ildikó–VISZKET Zoltán, *Buzgó Mócsing, az igazi Trebitsch*, Archivnet, 2006/3.

http://www.archivnet.hu/kuriozumok/buzgo_mocsing_az_igazi_trebitsch.html

TAKÁCS Tibor, *Megfigyelt, kitelepített, megfigyelt. Mikecz Ödön és a politikai rendőrség 1951 után*, in *Honukban otthontalanok. Tanulmányok az 1951. évi budapesti kitelepítések történetéből*, szerk. GYARMATI György–PALASIK Mária, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2018, 251–273.

Dmitar TASIĆ, *Paramilitarism in the Balkans. Yugoslavia, Bulgaria, and Albania, 1917–1924*, Oxford, Oxford University Press, 2020.

TÓTH Attila, *Piroska János élete és festészete*, Csongrád, Magánkiadás, 2009.

TÓTH Imre, *Egy polgári arisztokrata. Kánya Kálmán (1869–1945)*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2016.

TÓTH Imre, *Két Anschluss között. Nyugat-Magyarország és Burgenland Wilsontól Hitlerig*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2020.

TÓTH Tibor, *A hungarista mozgalom emigrációtörténete az „Út és cél” és a „Hungarista Tájékoztató” című sajtótermékek tükrében*, Debrecen, Debrecen University Press, 2008.

Giovanni A. TRAVAGLINO–Lisbeth DRURY, *The Secret Power of Criminal Organizations. A Social Psychological Approach*, Springer, Berlin, 2020.

TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2011.

TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós, a a haditengerésztiszt*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2022.

TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós világképe és gondolkodásmódja az első világháborút követően*, in *Trianon*

után. Politikai gondolkodás és történetírás, szerk. HÖNICH Henrik, Budapest, Századvég Kiadó, 2022, 167–186.

UJSZÁSZY István, *Vallomások a holtak házából. Ujszászy István vezérőrnagynak, a 2. vkjf. osztály és az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései*, forráskiad. HARASZTI György, KOVÁCS Zoltán András, SZITA Szabolcs, Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Corvina Kiadó, 2007.

UJVÁRY Gábor, „Egy európai formátumú államférfi”. *Klebelsberg Kuno (1875-1932)*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2014.

UNGVÁRY Krisztián, *Egy magyar intézmény. A „Zsidókérdést Kutató Intézet” keletkezéséhez*, 1956-os Intézet Évkönyve, 2003, 147–163.

UNGVÁRY Krisztián, *A Horthy-rendszer mérlege. Diszkrimináció, szociálpolitika és antiszemitizmus Magyarországon 1914–1944*, Pécs, Jelenkor Kiadó–Országos Széchenyi Könyvtár, 2012.

UNGVÁRY Krisztián, *Horthy Miklós. A kormányzó és felelőssége 1920–1945*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2020.

UNGVÁRY Krisztián, *Kiugrás a történelemből. Horthy Miklós a világpolitikai színpadán*, Budapest, Open Books, 2022.

Uğur Ümit ÜNGÖR, *Paramilitarism. Mass Violence in the Shadow of the State*, Oxford, Oxford University Press, 2020.

VÁGI Zoltán, Endre László. *Fajvédelem és antiszemitizmus a közigazgatási gyakorlatban 1919–1944*, in *Tanulmányok a Holokausztról II.*, szerk. Randolph L. BRAHAM, Budapest, Balassi Kiadó, 2002, 81–154.

VARGA Krisztián, *Az 1945 előtti politikai rendőrség* *Wayand Tibor detektívfelügyelő önvallomásában*, Betekintő, 2009/1.

http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2009_1_varga_k.pdf

VARGA Krisztián, *Ellenség a baloldalon. Politikai rendőrség a Horthy-korszakban*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2015.

VARGYAI Gyula, *A biatorbágyi merénylet. Merénylet a merénylet ellen*, Budapest, Hadtörténelmi Levéltár–Paktum Nyomdaipari Társaság, 2002.

VÁRY Albert, *A vörös uralom áldozatai Magyarországon*, Vác, A Váci Királyi Országos Fegyintézet Könyomdája, 1922.

VESZPRÉMY László Bernát, „*Ne hagyjátok őket elcipelni!*”. *Zadravec István és a holokauszt*, Sapientiana, 2016/1, 78–91.

VESZPRÉMY László Bernát, 1921. *A Horthy-rendszer megsemmisülésének története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

VONYÓ József, *Jobboldali radikálisok Magyarországon 1919–1944. Tanulmányok, dokumentumok*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2012.

VONYÓ József, Gömbös Gyula, Budapest, Napvilág Kiadó, 2014.

VONYÓ József, Gömbös Gyula és a hatalom. *Egy politikussá lett katonatiszt*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2018.

Robert G. L. WAITE, *Vanguard of Nazism The Free Corps Movement In Post-War Germany 1918-1923*, New York, W. W. Norton and Company, 1969.

Bernard WASSERSTEIN, *Az igazi Trebitsch. Az átváltozóművész*, ford. MOLNÁR György, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2016.

WAYAND Tibor, *Önvallatás. Wayand Tibor fogságban írt visszaemlékezései, 1945–1946*, forráskiad. VARGA Krisztián, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, Budapest, 2019.

Thomas WIEDER, *Genre fasciste. Dans les années 1920, Adolf Hitler était surveillé par les services français. La fiche rédigée sur le futur Führer dort dans une armoire des Archives nationales*, Le Monde, 2009. november 20.

WINDISCH-GRAETZ Lajos, *Hősök és csirkefogók. Megélt történelem 1899–1964*, ford. NYIZSNYÁNSZKY Ferenc, Budapest, Athenaeum Kiadó, 2019.

ZADRAVECZ István, *Páter Zadravec titkos naplója*, forráskiad. BORSÁNYI György, Kossuth Könyvkiadó, 1967.

ZAKAR József, *Fajvédők az 1920-as évek Magyarorszáján*, in *Tanulmányok a Holokausztról V.*, szerk. Randolph L. BRAHAM, Budapest, Balassi Kiadó, 2011, 52–111.

ZEIDLER Miklós, *A revíziós gondolat*, Pozsony, Kalligram, 2009.

ZEIDLER Miklós, *Külpolitika és revízió – Mindent vissza?*, in *A Horthy-korszak vitatott kérdései*, Budapest, Kossuth Kiadó, 175–196.

ZINNER Tibor, *Adatok a szélsőjobboldali egyesületek megalakulásának körülményeihez*, Történelmi Szemle, 1979/3-4, 562–576.

ZINNER Tibor, *Adatok az Ébredő Magyarok Egyesületének 1918. november–1920. március közötti történetéhez*, Budapest Főváros Levéltára Közleményei, 1978/1, 251–284.

ZINNER Tibor, *Az egyesületek, pártok feloszlása Budapesten 1945 és 1948 között 1.*, Politika-Tudomány, 1987/4, 60–77.

ZINNER Tibor, *Az egyesületek, pártok feloszlása Budapesten 1945 és 1948 között 2.*, Politika-Tudomány, 1988/2, 76–88.

ZINNER Tibor, *Az ébredők fénykora, 1919–1923*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.

ZINNER Tibor, *Gyorstalpaló tanfolyam. A Büntetőbírói és Ügyészi, majd Bírói és Államügyészi Akadémia története előzményeivel és következményeivel*, Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2022.

A jelen kis könyv célja a Kékek Klubja, a Horthy-korszak egyik legtitokzatosabb radikális jobboldali, titkos társaságként, vagy legalábbis elvileg részben titkos szervezetként működő egyesületének a lehetőségek szerint történő bemutatása, mely egyes információk szerint a kormányzathoz és a korabeli magyar titkosszolgálatokhoz is szorosan kapcsolódott. Bár az alapvetően nemesi jellegű, az úri osztály tagjait tömörítő szervezetnek volt bizonyos fokú reputációja, és a második világháború utáni marxista emlékezetpolitikai és történettudományi diskurzusban is rendre felbukkan a neve, történetéről és tevékenységéről valójában alig-alig tud valamit a történettudomány. A Kékek Klubja megalakulásának körülményeit, működését, céljait és szellemiségét és személyi összetételét leginkább egyetlen 1945 után keletkezett, nem túl terjedelmes, ugyanakkor politikai szempontból elfogult levéltári forrásból ismerhetjük meg. E forrás nem más, mint egy 1947-ben keletkezett politikai rendőrségi jelentés, amely ma az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának őrzetében található. A dokumentum más állambiztonsági iratokhoz hasonlóan halmozott forráskritikával kezelendő, hiszen a második világháború után a megszálló szovjetek által befolyásolt magyar hatóságok a későbbi marxista történetíráshoz hasonlóan mindent elkövettek, hogy a Horthy-rendszer szervezeteinek és politikusainak történelmi szerepét, tevékenységét minél inkább eltúlozzák, negatív színben tüntessék fel, valamint a jobboldali és szélsőjobboldali organizációkat és közszereplőket sokszor reflektálatlanul összemossák. Nem lévén azonban más komolyabb és részletesebb forrás a kezünkben, a Kékek Klubja töredékes történetét részben az említett irat alapján kísérem meg rekonstruálni, amennyire az lehetséges. Segítségül hívok továbbá sajtóforrásokat is, hiszen a Kékek Klubja működésének, bár minden bizonnyal voltak titkos, nem nyilvános aspektusai, a Fehér Ház Bajtársi Egyesülethez hasonlóan bejegyzett, alapszabállyal rendelkező, kifelé nyilvánosan működő egyesület volt, amely időről időre rendezvényeket szervezett, publikus tevékenységet is kifejtett, jelentőségét és befolyását pedig a marxista források és szakirodalom minden valószínűség szerint erősen eltúlozták